

Šiame numery

O VIS DĖLTO LIETUVIŲ LITERATŪRA KURIAMA IR ČIA.
LIETUVIŲ KATALIKŲ MOKSLO AKADEMIJOS "SUVAŽIAVIMO DARBAI".
PASKIRTA MOKSLO PREMIJA.
BALISTINIŲ STUDIJŲ KONFERENCIJA SVEDLIJOJE.
JIS DAINAVO APIE ŽEMĘ.
ALGIRO SKINKIO POEZIJĄ.
LIETUVOS SUVERENUMAS KLAIPĖDOS KRASTE.
GINOS ČAPKAUSKIENĖS PLOKSTELĖ.
KEŠTUTIS ZAPKUS AMERIKIEČIŲ PARODOJE WASHINGTONE.
NAUJI LEIDINIAI.
KULTŪRINĖ KRONIKA.
FILMŲ ĮVAIRUMAI.
SPYGLIAI IR DYGLIAI

Kertinė paraštė

O vis dėlto lietuvių literatūra kuriama ir čia

Gyvendami laisvuose kraštuose, esame atvirai viso pasaulio tautų grožinei literatūrai. Nei savo galva, nei kasdieninė duona nerizikuodami, literatūriniam pažinimui galime rinktis literatūrą visomis kalbomis, kokią tik norime, nevaržomi jokių politinių doktrinų, nei pasaulėžiūrų, nei žemaičių valdžios uzurpatorių.

Šitokioje situacijoje nesame užsislendę ir nuo lietuvių grožinės literatūros, šiuo metu kuriamos okupuotoje Lietuvoje. Nėra ko ne aiškinti, kad, kas tik ją seka ir ją domisi, tas mato, jog ir slogaus totalitarinio režimo sąlygose ten sukuriama poezijos, beletristikos ir dramų, nemiršančių ir tada, kada šiandieninis okupacinis režimas jau bus tik kraupus istorinis faktas.

Lygiai žinome, kad tos ar kitos tautos literatūra gali būti kuriama ir svariis veikalais papildoma taipgi svetimos žemės — išeivijoje. Nereikia čia sėkintis nei Adomo Mickevičiaus, užtenka ir mūsų pačių gyvento ir gyvenamo laikmečio. Suminėsim tik kelis pavyzdžius iš daugelio. Austrijo rašytojas Franz Werfel (1890 - 1945), jo tėvynė užėmus vokiečiams - naciams, paliko ją, gyveno įvairiuose Vakarų pasaulio kraštuose, mirė JAV, tremtyje parašė ir savo knygą "Das Lied von Bernadette". Arba ir visa eilė pačių vokiečių rašytojų, pasitraukusių iš tėvynės, kai, Hitleriui atėjus į valdžią, reikėjo rinktis arba kūrybingai laisvą tremtį, ar vergavinę partijos doktriną. Štai du broliai Mann'ai. Heinrich Mann (1871 - 1950), naciams valdant Vokietiją, gyveno įvairiuose kraštuose, Paryžiuje buvo išrinktas visų vokiečių rašytojų išeivių draugijos pirmininku. Thomas Mann'as (1875 - 1955) taipgi, naciams siautėjant, neišmainė kūrybinės rašytojo laisvės į partijos malonę ir pasitraukė iš gimtojo krašto. Lygiai padarė ir dramaturgas Bertolt Brecht (1898 - 1958) ir daugelis kitų vokiečių literatūros šio amžiaus žvaigždžių. O Nobelio premijos

1956 metų laureatas ispanų poetas Juan Ramon J'menez šia garsiąja premija atžymėtas kaip tik tremtyje, nes Ispaniją taipgi paliko, nenorėdamas savo laisvos plunksnos surišti su diktatūrine Franco valdžia. Lietuvių rašytojų atveju buvo dvigubai skaudžiau, nes juos iš gimtojo krašto išbloškė ne vien savųjų diktatūra, bet ir svetimos kariuomenės — Raudonosios armijos invazija ir okupacija.

Tik nebuvo girdėt, kad bent čia aukščiau pavardėmis suminėtyjų rašytojų konfratrai, pasilikę tėvynėse, būtų už tai į jų adresu rūgoję ir juos pačius menkavertinę, tvirtindami, kad tik pasilikusieji priešpaudoje kuria savo tautos literatūrą.

Kitaip daro, ar priversti daryti, mūsų kariai. Štai Vilniuje įvykusiam Kūrybinių sąjungų valdybų jungtiniame plenumo tenykštės Rašytojų sąjungos valdybos pirmininkas rašytojas Alfonsas Biečiauskas, be kita ko, šnekėjo ir šitaip: "Pagaliau ir ten, už jūrų marių, pradėdama įsitikinti, jog tikroji lietuvių tautos kultūra ir jos literatūra kuriama čia, prie Baltijos, Nemuno ir Neris, tarybinės santvarkos metais naujam gyvenimui pakilusioje Lietuvoje, o ne svetimais dangoraižiais anksčiau Niujorko ar Čikagos strituose."

"Lietuvių tautos atminty, žinoma, išlikę tie kūriniai ir jų autoriai, kurie buvo ir yra dabar su savo liaudimi ne tik jos šventės, bet ir jos darbo diena, kurie padeda jai geriau susivokti patinamame šios dienos pasaulyje ir pasirinkti tą vienintelį teisingą kelią, kuris lemia pastovią pergalę jos ilgalaikėje istorinėje perspektyvoje. Tokia literatūra, be jokios abejonės, yra šiandieninė tarybinė lietuvių literatūra" (Literatūra ir menas, 1972. XII.16).

Mes gi sakome tai, ko normaliose literatūrinėse raidose aplinkybėse nereikėtų nė įrodinėti, jog kiekvienos tautos literatūra kuriama

(Nukelta į 2 psl.)

Lietuvių katalikų mokslo akadem. Suvažiavimo Darbai

DR. VIKTORAS GIDŽIŪNAS, O.F.M.

I. L.K.M. AKADEMIJOS DARBAI LIETUVOJE IR ISEIVIJOJE

L.K.M. Akademijs 1922 m. Lietuvoje įkurta, 1940 m. bolševikų uždaryta, 1953 m. laisvame pasaulyje atgaivinta, kurios Centro valdyba yra Romoje, pernai atšventusi 50 metų sukaktį, pasižymi savo reguliariais mokslininkų suvažiavimais ir savo leidinių gausa. Suvažiavimus ji šaukia kas treči metai, kuriuose įvairių sričių mokslininkai skaito paskaitas ir pranešimus. Tokių suvažiavimų laisvoje Lietuvoje, Kaune, buvo sušaukti trys, o laisvame pasaulyje penki. Atsikūrusios Akademijos suvažiavimai buvo: 1957 m. Romoje, 1961 Chicagoje, 1964 New Yorke, 1967 Huettenfelde, Vokietijoje, ir 1970 Toronte, Kanadoje. Ateinantis suvažiavimas šaukiamas šiais metais Bostone Darbo Dienos savaitę, rugp. 31 — rugsėjo 1—2 d., Boston College patalpose.

Savo suvažiavimų paskaitas, pranešimus ir protokolus Akademijs atspausdina L.K.M.A. Suvažiavimo Darbuose. Tokių didelio formato ir apimties (400—500 psl.) Suvažiavimo Darbų jau yra išleista 7 tomų, kurių 3 Kaune ir 4 Romoje. Šalia Suvažiavimo Darbų Akademijai leidžia L.K.M.A. Metraštį, kurio jau yra išleisti 5 tomai po 400—650 psl. Be to, Akademijos Istorijos mokslų

sekcija pradėjo leisti didelės apimties Lietuvos Istorinių šaltinių seriją — Fontes Historiae Lituaniae, kurios I tom., patalpinta Relationes Status Dioecesium in Magno Ducatu Lituaniae, I dalis. Tai Vilniaus ir Žemaičių vyskupijų reliacijos Šv. Sostui apie vyskupijų stovį, atrastos Vatikano archyve. Šiai serijai jau yra baigiami paruošti kiti 4 tomai, kurių išleidimui ieškoma mecenatų. Šalia suminėty dar yra išleisti didelių studijinių monografijų. Kun. St. Ylos apskaičiavimu iš viso Akademijai yra išleisusi 30 didelio formato tomų. Šį kartą čia reikia aprašyti ir įvertinti paskutinį Akademijos Suvažiavimo Darbų tomą.

II. SUVAŽIAVIMO DARBAI VII TOMAS

1. Septintasis suvažiavimas ir jo darbai

L.K.M.A. Suvažiavimo Darbų VII tome patalpintos VII suvažiavimo, įvykusio 1967.VIII.23—27, Vasario 16 gimnazijos patalpose, Huettenfelde, Vokietijoje, paskaitos. Tomą suredavo dr. Antanas Liūma, SJ, Akademijos Centro valdybos pirmininkas ir Popiežiškojo Gregorianum universiteto profesorius. Išleido L.K.M. Akademijai 1972, Piazza della Pilotta 4, Roma. Išleista 1000 egz. Spausdino Pliniana spaustuvė

Selci Umbro miestely, prie Perugijos, Italijoje. Spaustuvės išlaidos apmokėtos geradarių aukomis, kurių sąrašas yra tomo gale. Asmenvardžių ir vietovardžių rodyklę paruošė kun. Rapolas Krasauskas. Šis tomas skiriamas Akademijos 50 metų sukaktiui atminti. Jis turi 427 psl.

Tomas pradėdamas Šv. Tėvo sveikinimu ir suvažiavimo dalyvių palaiminimu ir suvažiavimo dalyvių telegrama pop. Pauliui VI. Toliau trumputė redaktoriaus prakalba, kurioje pasakoma, kad šio tomo išleidimas suvėluotas dėl užsto bėdardarbių darbų paruošimo, išreiškia apgailestavimą dėl per ankstyvos Akademijos vicepirmininko prof. dr. Z. Ivinskio mirties, primena džiugią 50 metų Akademijos sukaktį, atsisako atsakomybės už paskaitininkų išreikštas mintis ar teigimus. Paskui jau eina suvažiavimo darbų turinys ir smulkesnė programa.

Šio suvažiavimo paskaitinės dalies parengimu rūpinosi Akademijos CV, o techniniais ir dvasiniais dalykais pasirūpino Muencheno židinio sudarytoji komisija. Suvažiavimą atidarė Msgr. dr. J. Aviza, o įžanginį žodį tarė CV pirmininkas prof. dr. A. Liūma, SJ. Savo žodyje jis priminė, kad dabartinė mūsų padėtis yra panaši į mitologinės legendos didvyrių, atsidūrusių prieš užmintą gy-

abraomas ir sūnus

"Draugo" dvidešimt antrąjį romanų konkursą laimėjusios knygos viršelis, pieštas Kazio Veselkos. Premijuotąjį romaną jau bus galima įsigyti rytoj (kovo 4 d.) 3 val. popiet Marijos aukštesniosios mokyklos auditorijoje, Chicagoje, premijos įteikimo Aloyzui Baronui iškilmėje ir solistų Ginos Čapkauskienės ir Kazio Yakučio koncerte.

vybinę mįslę, kurią jei įspėsi — laimėsi ir išsilaikysi, priešingu atveju — žūsi. Mes galime ir privalome savo laikų mįslę įspėti. Mes tai padarysime, jei Evangelijos šviesoje suprasime šiuolaikinę savo misiją, nestovėsime vietoje, besizvalgydami praeitį, ir nesileisime be atodairas nešti save mūsų laikų srovei, bet, sau skirtu laiku gyvendami, puoselėsime krikščioniškąją kultūrą visose mokslo srityse. Toliau suvažiavimo darbai vyko pilnatis ir sekcijų posėdžiuose. Tos tvarkos laikydamiesi, mes ir bandysime juos ap-

rašyti ir įvertinti.

2. Pilnatis posėdžiai

Pilnatis posėdžių paskaitos buvo, pradedant ir baigiant suvažiavimą. Atidaryme paskaitą skaitė prof. dr. Juozas Eretas, o uždaryme prof. dr. Zenonas Ivinskis.

a. Dvi generacijos mūsų krikščioniškosios kultūros tarnyboje

Dr. J. Eretas su eksperto patyrimu giliai nagrinėjo temą: Dvi generacijos mūsų krikščioniškosios kultūros tarnyboje. Tai istorinė te-

(Nukelta į 2 psl.)

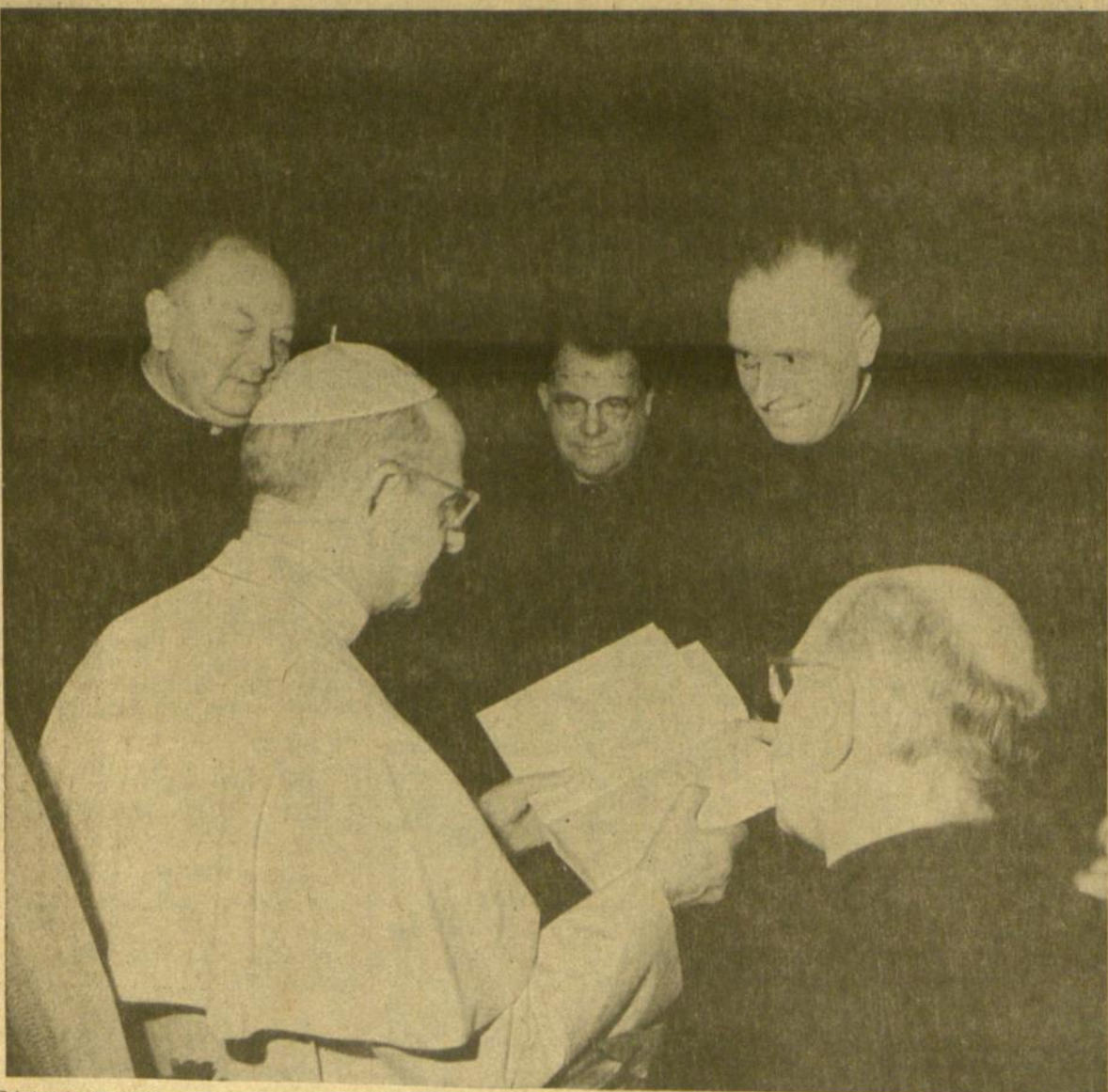
Paskirta premija už mokslo veiklą

Lietuvių katalikų mokslo akademijos pirmininkas A. Liūma, S.J., iš Romos praneša, kad vasario 13 d. buvo susirinkusi jūry komisija, susidedanti iš pirmininko dr. Petro Kaladės, sekretoriaus Broniaus Paliūlio ir narių: prel. dr. Vytauto Balčiūno, prof. dr. Juozo L. Navicko ir Antano Mažiulio, vienbalsiai paskyrė premiją už paruošimą ir išleidimą istorinių Lietuvos praeitį liečiančių šaltinių rinkinio: Fontes Historiae Lituaniae. Relationes status dioecesium in Magno Ducatu Lituaniae pirmą tomą.

Tomą suredavo prof. Paulius Rabikauskas, S.J., talkinamas istorikų kun. R. Krasausko, kun. dr. V. Gidžiūno, OFM, prel. dr. P. Jatulio, prof. dr. Z. Ivinskio ir kun. dr. J. Vaišnoros, MIC. Šio mokslinio veikalo redaktorių prof. Rabikauskas yra Gregorianumo universiteto Romoje

bažnytinės istorijos fakulteto dekanas. Veikalas turi 542 puslapius, aprūpintas žemėlapių. Dokumentai surinkti iš slaptojo Vatikano archyvo ir dviejų konninko dr. Petro Kaladės, sekretoriaus Broniaus Paliūlio ir narių: prel. dr. Vytauto Balčiūno, prof. dr. Juozo L. Navicko ir Antano Mažiulio, vienbalsiai paskyrė premiją už paruošimą ir išleidimą istorinių Lietuvos praeitį liečiančių šaltinių rinkinio: Fontes Historiae Lituaniae. Relationes status dioecesium in Magno Ducatu Lituaniae pirmą tomą.

Premija už šio veikalo išleidimą — 1,000 dolerių. Jos mecenatas — kun. Juozas Prunskis. Tai pati pirmoji Lietuvių katalikų mokslo akademijos premija už 1972 m. mokslo veiklą. Nuo šių metų 1000 dol. premija bus akademijos skiriama kasmet.

Lietuvių Katalikų mokslo akademijos 1972 metų 1000 dol. (mecenatas kun. J. Prunskis) mokslo premiją laimėjęs veikalas "Lietuvos vyskupų reliacijų" I tomas paties redaktoriaus kun. dr. Pauliaus Rabikausko, SJ įteikiamas popiežiui Pauliui VI-tajam. Drauge matyti ir kiti šio mišizniško veikalo paruošimo talkininkai. Iš kairės į dešinę: prel. dr. P. Jatulis, kun. dr. J. Vaišnora, MIC, kun. dr. P. Rabikauskas, SJ ir kun. R. Krasauskas.

Lietuvių katalikų mokslo akademijos Suvažiavimo Darbai

(Atkelta iš 1 psl.)

ma, autoriaus išnagrinėta sociologiniu metodu, dviejų generacijų ribose, apimanti laikotarpį nuo "Tėvynės Sargų" įsteigimo iki "Naujosios Romuvos" įkūrimo (1896-1931).

Ivade autorius su oratoriaus patosu duoda sociologinę generacijų sampratą, nurodo jų skirtumą, nuostata, kad generacijai subręsti reikia apie 30 metų, kuri savo pozicijose išsilaiko kitus 30 metų, kuri pirmieji 10 m. yra kūrybingiausi, paskui pradeda silpnėti, kol negalėtingai lieka išstumta jaunesnės generacijos. "Jaunoji karta, gaivalingai išstumdama senąją, jos atžvilgiu nebus objektyvi. Dėl to išstumtos generacijos vertinimo tegalima laukti tik iš trečiosios kartos. Yra kaip šeimoje: anūkas dažnai geriau sutaria su tėvuku, negu su tėvu". Padaręs šias taiklias pastabas, autorius rašo: "Sunku vertinti kartas, kadangi kiekvienas istorikas yra linkęs jas vertinti savo generacijos idealais bei kriterijais".

Šis įvadas į lietuviškų generacijų nagrinėjimą yra labai aktualus, nes jei Lietuvoje dėl bendrų idealų ir siekių sutapimo nebuvę tokios aštrios kovos tarp generacijų, tai ji dabar visu aštrumu reiškiasi lietuviškoje visuomenėje išsiviję. Atseit, tėvų kova su vaikais, kuriems paglemžia vaikus svetimas kraštas ir padaro tėvų prieštars. Suprantama, ši kova eina ne dėl to, kad naujoji karta išstumtų vyresniąją, iš pelenų vietų ar lietuviškos veiklos, bet dėl to, kad vyresnės kartos idealai ir siekliai jiems tapo svetimi. Šis dr. Ereto įvadas gali būti atskiros studijos ar paskaitos aktualia tema —

Tėvai ir vaikai.

Po šio įvado prof. Eretas eina prie dviejų generacijų vertinimo. Pirmąją jis vadina — Atsiplešimo nuo Rytų karta. Tačiau čia reikia paminėti, kad toks šios kartos apibūdinimas istoriškai nėra tikslus. Šiai kartai nuo Rytų atsiplešti nereikėjo, nes Lietuva, priimdama Vakarų Bažnyčios krikščionybę, tuo pačiu tapo Vakarų kultūros kraštu. Tik Lietuvai patekus Rusijos vergijon, šiai, kaip ir ankstesnėms generacijoms, Vakarų kultūros ginklais reikėjo kovoti su pavergeju, kuris prievartai brukio provokavimą, o per savo mokyklas skleidė nihilizmą. Šią kartą netiksliu charakterizuoti vien nuo Rytų atsiplešiančia karta ir dėl to, kad ji kovojo ir prieš Lietuvos lenkinimą, o juk per lenkus Lietuvoje buvo atnešta ir skleidžiama Vakarų Europos kultūra. Ši generacija, mano manymu, yra karių pionierių generacija, kuri Vakarų kultūros ginklais kovojo už katalikybę ir lietuvių, nežūrint kas prieš jas kėsintųsi.

Autorius kartų veikimo laikotarpius žymi laikraščių išėjimo ar sustojimo metais. Taip pirmosios kartos pradinis laikotarpis yra — nuo "Tėvynės Sargų" įkūrimo iki pirmo "Draugijos" sustojimo (1896-1915). Šios generacijos tėvų ir pranešėjų autorius teisingai laiko vysk. M. Valančių. Apie kurį vysk. Būčys sako: "Ne katalikiškos Lietuvos, bet visos mūsų tautos patriarchas buvo ir yra vysk. Valančius". Rusų valdžia po 1863 m. sukilimo iš Varnių jį atgabendavo į Kauną, kad galėtų sekti jo veiklą, bet iš tikro padarė lietuvių bei katalikų didelį patarnavimą, nes Kaune Valančius turėjo didesnių galimybių ne tik organizuoti lietuviškų knygų rašymą, leidimą ir pargabenimą iš Prūsų, bet ir išsiaukti sau talkininkus, kurie ateinančioje kartoje taip energingai tęs jo darbą.

Nesant šiame darbe susibūrusių lietuvių katalikų šviesuolių, be-

veik vieni kunigai turėjo būti pirmūnais. Kova buvo sunki, nes reikėjo laužti pirmuosius ledus. Klūtytys buvo statomos svetimųjų rusų ir lenkų ir savųjų, užsikrėtusių nihilizmu ir pozityvizmu. Jei rusai už lietuvišką veiklą trėmė į Sibirą, tai sulenkėję vyskupijų kurijos ir ponai už lietuvių kėlimą juos baudė ir, išskyrę iš savo tarpo, pravedė juos į litomanais, o patys lietuviai liberalai ir socialistai užpuldinėjo Bažnyčią ir kunigus, kaip lietuvių liaudies tikėjimo gynėjus. Visais atvejais šios kartos atstovai turėjo gintis.

Salia daugelio kitų, tuoj po Valančiaus, iškyla du kunigai: S. Gimžauskas (1844—1892) ir K. Pakalniškis (1866—1933). Kun. Gimžauskas, pats būdamas aušrininku, savo veikaleliu "Priešaušris, pasipriešino rusiškajam nihilizmo apraiškomis. Jis įrodė, kad mokslas nepažeidžia religijos ir religija nėra kliūtis socialinei pažangai. Kun. Pakalniškis pasirūpinęs išleisti ir redaguoti pirmąjį lietuvišką katalikišką dvasiaitinį laikraštį "Zemaičių ir Lietuvos Apžvalga" (1889—1896), kuris buvo spausdinamas Tilžėje ir iš ten knygnešiu pargabenamas. Juo kun. Pakalniškis lietuvių bei katalikybę gynė nuo obruštelėjų ir nuo savo — ypač "Varpų" skambinančių — laisvamanų. Anot Ereto: "Šioje dviguboj kovoje jis nieko nevymiojo į "bovelną", bet načiaunykams, činauninkams ir cieclikams smogė tiesiai ir dažnai taip šurkščiau, kad net saviesiems būdavo gaila užpultųjų, ypač varpininkų".

Dėl tokios šurkščios "Apžvalgos" formos kai kurie kunigai buvo nepatenkinti. Kun. P. Būčys su kun. J. Tumu bandė sušvelninti Pakalniškio raštų toną. Jam neušileidus, jaunieji kunigai išleido "Tėvynės Sargą", kuris vadovavosi šūkiu: "Mylėk Dievą už viską labiau, o Tėvynę už save daugiau". Tumo redaguojamas, naujas mėnesinis laikraštis, atsisotėjo vienu laiptu aukščiau už "Apžvalgą". "Tėvynės Sargas" sugriovė katalikybės ir lenkybės tapatybės mitą, ir Bažnyčia, apvalyta nuo lenkiškumo, pamažu tapo lietuviškos atrama. Politinis laikraščio kelias ejo krikščioniškosios demokratijos link, kurios programą Tumas kartu su Matulaitiu, Maironiu ir Paltaroku bandė pritaikinti atbūdančios Lietuvos sąlygomis. "Tėvynės Sargas" patraukė prie savęs tautiniai susipratusius kunigus ir jau pradedančius reikštis katalikus pasauliečius.

"Tėvynės Sargas" buvo skirtas visiems, bet jau buvo pribrendęs laikas ir reikalas inteligentams katalikams turėti savo žurnalą. Tada, atgavus spaudos laisvę, Kaune Vakarų kultūros ginklais kovojo už katalikybę ir lietuvių, nežūrint kas prieš jas kėsintųsi.

Aplink "Draugiją" (1907—1915) susibūrė visos katalikų intelektualinės jėgos. Šiame laikotarpyje pradėjo kęstis ir dvasinis Lietuvos veidas. Zemaičių vyskupo tapęs P. Karvičius savo ingrese prabilo tik lietuviškai, prelatai pakėlė Maironį, Jaktą ir Januševičių. Kun. Būčys, pritaipęs prie "Draugijos", mokslus gilinęs Friurge, vėliau vyskupas, tapo Lietuvoje Kristaus Bažnyčios apologetu. Kun. J. Matulaitis, sociologas, vienuolių atgaivintojas, Vilniaus vyskupas, vėliau arkivyskupas, Lietuvos bažnytinės provincijos įkūrimo vykdytojas, buvo vienas iš "Draugijos" bendradarbių. Prie "Draugijos" pritaipo ir šios generacijos didieji rašytojai ir poetai: Maironis, Gustaitis, Pečkauskaitė ir

Šiaurės kultūrų centras Skandinavijoje: Hasselby pilis prie Stockholmo, Švedijoje, kur š. m. birželio 8-11 d. vyks Baltistinių studijų konferencija.

Baltistinių studijų konferencija Švedijoje

Baltistinių studijų institutas Švedijoje (Baltiska Institute) mus informuoja, kad antroji baltistinių studijų konferencija šaukiama birž. 8 - 11 d. Stockholme, Hasselby pilyje, kur yra Šiaurės kultūrų centras Skandinavijoje. Konferencija organizuoja ir finansuoja Baltistinių studijų ins-

titutas Skandinavijoje, drauge su Baltistinių studijų sąjunga (AABBS), ją remia Švedijos švietimo ministerija. Konferencijos tikslas — sudaryti forumą perteikti, diskutuoti ir pasikeisti mokslinėmis studijomis, kurios turi ryšio su Baltijos sritimi. Baltistinis

institutas yra nepriklausoma, ne vyriausybės, o privati mokslinė institucija, kurią 1970 m. įsteigė Baltijos švedų komitetas ir kurią finansuoja vyriausybė, o taip pat ir privačios institucijos. Baltistinio instituto siekis yra plėsti baltistinius tyrimus ir studijas Skan-

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 1 psl.)

ma visur ir visada, kur tik parašoma gera knyga, mūsų atveju — ir Vilniuje, ir Kaune, ir New Yorke, ir Chicagoje.

Tik nelygstamos literatūrinės vertės veikalas ir išlik. Jeigu A. Bieliauskas, minėdamas liaudį, turi galvoje (kaip jau ten įprasta) komunistų partiją, tai dėl išlikimo gali labai ir labai apsiriki. Negi jau būtų greit užmiršęs kadaise i nemirtingąsias įtrikuotą Salomėjos Nėrės poemą "Daina apie Stalingą"? Kas ją šiandien beatsimena net tarp ištikimiausių komunistų? O juk anoji poema taipgi šūkalojosi "liaudies vardu".

Išsiviję mes neniekiname to,

katalikų santykių su tautininkų režimu, dėjusį pastangų sustabdyti katalikų prieauglį, varžant auklėjimo organizacijas bei atimant "Saulės" ir "Ziburio" draugijų išlaikomas gimnazijas ir siaurinant Teologijos-Filosofijos fakulteto statusą. Kas paskatino katalikus rūpintis Lietuvos Katalikų universiteto atidarymu, kuriam tautininkų režimas nedavė leidimo. Atpasakoja L.K.M. Akademijos įkūrimą ir veiklą.

Gale autorius duoda žymesnių abiejų generacijų asmenų chronologinę lentelę, svarbesnę bibliografiją ir studijos santrauką vokiškai. (viso 53 psl.). Baigiant aprašymą, reikia pastebėti, kad ši studija yra labai vertinga, nes ji parašyta žmogaus, kuris beveik visus abiejų generacijų žmones gerai pažinojo ir kartu su jais daug metų buvo mūsų krikščioniškosios kultūros skleidimo tarnyboje. Prof. dr. J. Eretui priklausė ne tik mūsų pagarba, bet ir dėkingumas.

b. Zemaičių (Medininkų) vyskupijos įkūrimas ir jos reikšmė Lietuviai tautai (1917—1967). Antrąją pilnaties posėdžio paskaitą skaitė prof. dr. Z. Ivinskis, kurią, spaudai ruošdamas, gerokai paplėtė, šaltiniais ir literatūra praturtino (turi 78 psl.). Tai paskutinė prieš mirtį labai kruopščiai užbaigta autoriaus studija, užbaigta 1971. V. 15.

Savo studiją profesorius pradeda (Nukelta į 3 psl.).

kas nepavydėtose sąlygose tėvynėje sukuriami tikrai vertingi lietuvių tautos literatūrinio lobių aruodai. Nėpykstame ir dėl kartais numetamo sakinio kasmio partijos slibinui, kad po to būtų galima laimėti bent kelis skyrius tikrosios literatūros. Tačiau pasilikame kiekvieno laisvo žmogaus teisę vien tik kvailingą literatūrą vadinti tikruoju jos vardu.

Literatūra yra ir bus kiekvieno rašytojo tikroji ir besalyginė motina, jeigu tik rašantis ją tokie laikys. Gi jeigu tam ar kitam rašytojui pirmoji eilė motina bus partija ar net okupacinė nelaisvė, o literatūra turės atlikti tik samdomos jo penėtojos, ne motinos, vaidmenį, tokiu vargu ar literatūros pastogė yra tikrieji jo namai.

Šitokios mintys šį kartą Kertinėje paraštėje pabiro, kai rytoj einame į mūsų išsiviskosios literatūros šventę — į "Draugo" romano konkurso dvidešimt antrąją iškilmę. Jau vien tokia metų eilė rodo žionykštę mūsų literatūros gyvybę, ne neminint ty šioje vartinėje išskirtiniausiu, kurie lietuvių literatūroje šliks.

k. brd.

dinaviijoje, ypač kreipiant dėmesį į baltistinių mažumų problemas Skandinavijoje. Šis institutas turi 40 mokslininkų.

Baltistinis institutas sėkmingai pravedė baltistines svarstybas Švedijoje 1971 m. birželio mėnesį, ir tai buvo pirmatakas dabartinės antrosios Baltistinių studijų konferencijos. Šiuo kartu net 83 mokslininkai ir tyrinėtojai skaitys čia savo paskaitas, atstovaudami JAV, Švedijai, Vokietijai, Kanadai, Vengrijai ir D. Britanijai, o net ir atvykę iš kitų kraštų. Konferencijos posėdžiai rytais bus skirti bendriems pasitarimams ir juose bus svarstomi platesnės, bendresnės apimties klausimai, o

popietės bus skirtos paralelėms sesijoms, pasidalinant sekcijomis pagal specialybes. Sekcijos bus: kalba ir literatūra, istorija ir socialiniai mokslai.

Konferenciją sveikins Baltistinio instituto direktorius dr. Bruno Kalnins. Atidarymo kalbą pasakys prof. Edgar Anderson iš Californijos valstybinio universiteto San Jose mieste. Jis kalbės temą "Baltistinių studijų padėtis Jungtinės Amerikos Valstybėse". Prof. E. Anderson taip pat pateiks sveikinimus Baltistinių studijų sąjungos, kurios pirmininkas jis yra Konferencija bus praveda anglų ir vokiečių kalbomis. Joje dalyvausti kviečiami ir svečiai. (J. Pr.)

DR. C. K. BOBELIS
CHIRURGIJA
Tel. — 695-0533
FOX VALLEY MEDICAL CENTER
860 Summit Street
Route 58 — Elgin Illinois

Tel. ofiso HE 4-5819, rez. 388-2282
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm. ketv. 1 iki 7 popiet.
antr., penkt., 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėjo
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
Tel. GR 6-3400
Val. pagal susitarimą: pirmad. 1 ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penktad. 10-4, šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-6967
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. Tel. — GI 8-0873
DR. W. M. EISIN - EISINAS
AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGŲ GINEKOLOGINĘ CHIRURGIJĄ
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei ne atalpiepla, skambinti: MI 8-0001

Tel. — BE 3-5893
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 5-2220
Namų — rezid. — Prospect 8-0081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKIA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 6 iki 8 val. vak., šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7271
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Visi telefonai 652-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7 Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

Tel. ofiso ir buto Olympe 2-4157
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Iškylus trečiądienius. Šeštadieniais 12 iki 4 val. popiet.

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. Šeštad. 12-3 val. p. p. 1-4 trečiad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KIDINIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 v. ryto iki 3 v. popiet. Trečiad. ir šeštad. nuo 10 v. ryto iki 1 v. popiet.
Ofiso telef. RE 7-1168
Rezid. telef. — 259-2019

Remkite tuos biznierių, kurie skelbia sielą "Drauge".

DR. NINA KRAUCEI
KRIAUČELIONAITĖ
AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGŲ
6132 S. Kedzie Ave.
Tel. WA 5-2670, netaisliepus skambinti 471-0225. Valandos pagal susitarimą.

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71st. ir Campbell Ave. kampas)
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 8 val. popiet. iki 7 val. vak. Ketvirtad. ir šeštad. nuo 9 v. ryto iki 11 val. ryto — tik susitarus.

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis, Prilinko akinus ir "contact lenses"
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Avenue
Tel. Ofiso PR 6-7800 Namų 525-7697
Valandos tik pagal susitarimą
Trečiądieniais uždaryta

Ofiso tel.: 799-3720
IZOLDA M. RADVILA, M.D.
AKIŲ GYDYTOJA IR CHIRURGE
3235 W. VOLMER
(Kampas 203 St. ir Kedzie Ave.)
Flossmoor, Illinois 60422
Valandos pagal susitarimą

DR. LEONAS SEIBUTIS
Inkstų, Pūslių ir Prostato CHIRURGIJA
2656 West 63rd Street
Val. antrad. nuo 1 - 4 popiet. ir ketvirtad. nuo 5 - 7 vakarė
Ofiso tel. 776-2886; rez. 448-5544

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4110
Rez. GRovehill 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 val. vak. antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
TEL. — 925-8296
Valandos: 2-3 v. p. penktad. 10-11 ryto 2-8 val. vak. Šeštad. 1 iki 4 v. vak. Treč. ir šeštad. uždaryta
Rezid. tel. WA 5-3099.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisas ir rez., 2652 W. 59th St.
Tel. PIospect 8-1223.
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. p. šeštad. 2-4 val. popiet. ir kitais vakais pagal susitarimą.

Of. Tel. HE 4-2125. Namų GI 8-6190
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val. pirm., antrad., ketv. 6-8 val. ak., penktad. ir šeštad. 2-4 popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. Ofiso PR 6-6446
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 South Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141. Namų 636-4866
Val.: pirm., antr. ketv. 2-5 ir 6-8 penktad. 2-5. Šešt. pagal susitarimą

Jis dainavo apie mūsų žemę

PR. VISVYDAS

Algirdas Skinkys, MEDŽIŲ PĖDOS. Pomirtinis eilėraščių rinkinys. Viršelis dail. K. Markevičiaus. Sudarė ir paaiškinimus parašė Martynas Vainilaitis. Įvadas Eugenijaus Matuzevičiaus. Leidinys 168 psl. Išleido "Vaga" Vilniuje 1972 metais.

1967 metais rudėnėjant poetas Algirdas Skinkys, žiūrėdamas, kaip lietus įplaka prinokusių šermukšnių sėklas į šlapia juodmoli, eilavo:

Zeme, mano žeme,
Kokia tu šalta ir vieniša gestantį
rudenį!

O, kaip norėčiau miręs

Kūną atiduoti j dausas,

O siela — savo sąžinę — žemei. (65)

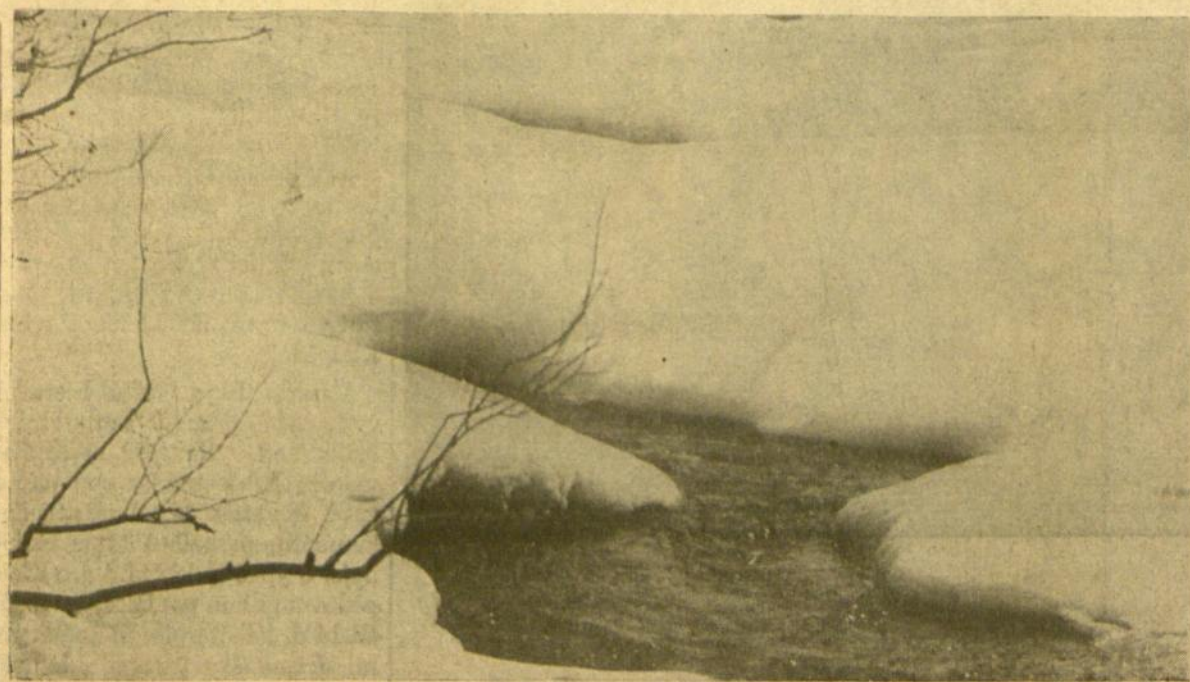
Po trejų metų (1970.IV.11) jo noras išsipildė — Algirdo kūnas nuėjo į dausas, o siela — jo poezija — atiteko žemei. Neseniai Vilniuje buvo išleistas jo pomirtinis rinkinys "Medžių pėdos".

Algirdas Skinkys gimė 1925 m. sausio 2 d. Vilkaviškio apskrityje, Žemės ūkio mokykloje. Mokėsi Žemės ūkio mokykloje, Vilkaviškio, Marijampolės ir Vilniaus gimnazijose. Studijavo Vilniaus universitete, vėliau Vilniaus pedagoginio instituto Lietuvių kalbos ir literatūros fakultete. 1951 m. baigė studijas. Mokytojavo. Vėliau uoliai įsijungė į spaudos darbą. Prieš mirtį buvo "Kultūros barų" skyriaus redaktorius. Tačiau su lyrika niekad nesiskyrė. Eilėraščių rašinėjo nuo pat pradžios mokyklos dienų.

A. Skinkys yra vienas iš tų poetų, kurie profesinį brandumą pasiekia, amžiu įpusėjęs. Jo patraukliausi eilėraščiai, atrodo, ir priklauso laikotarpiui, nužymėtam 1966 — 1969 metų datomis.

Idomu, kad tie vėlyvi eilėraščiai laisvu eiliavimu, plačia emociinga vaizdų skale, nuolat vilgo mi eleginių nuotaikų, yra giminingi žemininkų balsui, ypač ankstyvajai H. Nagio kūrybai. O kai kur sodriais kaimo buities šikais ir Jono Meko "Semeniškių idilėms". Pavyzdžiui, eilutė "su girgždančiais pro šalį vakare vežimų ratais" aiškiai gretinasi prie gana dažno girgždėjimo Meko idilėse ("girgždėdami siūbuoja mėšlo prikrauti vežimai").

Taip pat vaizdų bei veiksmų paraleliškas dėstymas, perpintas švelnia emociinga gija, savaip giminiuojasi tai su J. Meku, tai su H. Nagiu. Turiu minty kai kuriuos pirmojo skyriaus eilėraščius, būtent: "Šventi ir skaudžiai artimi...", "Karių kapai", "Kraičio skrynja", "Medžių pėdos", "Pris-

Upeliai juokias po ledu,
Pavasaris išvirs bematant (Jonas Aistis)

lėgė miestą...", "Ateina tyluma..." ir kt.

Žinoma, forminiai ir intonaciniai panašumai gali būti tik atsitiktiniai, nes žemininkų klestėjimo dienas nuo A. Skinkio brandos dienų skiria geras laiko tarpas. Be to, A. Skinkys pasireiškia savitu konkretumu, polinkiu į tradicinę, ramią metaforą, į dainingą ritmą. Jis nesistengia imponuoti išradinga, modernia poetika. Tragiškas mostas jam yra svetimas.

A. Skinkio poetinis vaizdas yra gyvas ir apčiuopiamas. Jei H. Nagio ažuolai ateina kaip "didžiulė, rūsti minia" su tam tikra simboline misija — "mes nešame mirusį dangų", tai A. Skinkio vaikščiojantieji medžiai, kaip žmonės, po kelionių ir apmąstymų, pasitenkina egzistencine baigme. Jų likiminiai rėmai žymiai paprastesni:

Kiekvienas medis dygsta, auga ir
šakomis suožia

Su savo teise didele — gyventi vieną

— Zole užauga piuvėnos ... O pėdos,

judos medžių pėdos

Vidudienio rimty į tamsų dangų

žiūri. (22)

Atrodo, ir praradimo simfonijų atgarsių apstu kūriniuose "Su rudenio mišku ir sodų ošimu" (1946—1969) ir "Gyvenime, žinau aš, laimės maža".

Dažnai akcentuodamas nerimą, skausmą, vienvatę, A. Skinkys lyg ir tęsia kelionę per tas pat giminių emocijų bangas, kaip H. Nagis. Turiu minty kai kuriuos pirmojo skyriaus eilėraščius, būtent: "Šventi ir skaudžiai artimi...", "Karių kapai", "Kraičio skrynja", "Medžių pėdos", "Pris-

skambėjimas". Todėl nenustebina 1966 m. rašytame eilėraštyje įsispraudusi tranki hiperbolė "o gelos širdy — gal kelios tonos".

Gyvenimo praeinamumo tema, susieta su žmogaus — kūrėjo (kalvio) tragika, gražia forma išdainuojama eilėraštyje "Tai šitaip", primenančiame M. Martinaičio baladines struktūras rinkinyje "Saulės graža". Štai pastutinis posmas:

Tai šitaip, tai šitaip, tai šitaip

Braidė vienšas kalvis po kaimą

Ir kaip šaltas metalas tylėjo...

Tai šitaip, tai šitaip, tai šitaip

Gyvenimas visas praėjo. (28)

Po motinos mirties (matyt, mirusios 1964 m. lapkr. mėn.) poetas sukūrė jautrų eilėraščių pluoštą motinai: "Tyluma", "Rankos", "Ganau, ganau aveles", "Buvo". Pastarajame atsisleidžia gyvas vaikystės buitės paveikslas, kaupias ir priekaištus laikmečiui:

Dudendavo šiltu garu ant židinio

užvires puodas,

Padrekdavo senais žurnalais

išlijuotos sienos.

Nebuvo dar tada vaikai žili, karų

apdeginti ir šaudyti

Ir geromis senos lūnelės akimis

žiūrėjo į medžius ir vieškelį. (52)

A. Skinkio jaunystės lyriką pasitaiko ir giedrų ketureilių, skirtingų gimtąjam gamtovaizdžiui. Apdainuoja jis ir Puntuką, ir M. K. Čiurlionio tėviškę, ir Nidą, ir palangės vyšnią, ir pavasarį. Gi vasarai tenka vienas gražiausių eilėraščių, kurio pirmas posmas sužavi sąmojingų paprastumu:

Šakas nuleido putas.

Ištroškęs žvalgos kietis.

Kaitra kaip puode šutina.
Kad nebėra kur dėtis. (94)

Eug. Matuzevičius knygos įžangoje trumpai aprašo A. Skinkio gyvenimą, apibūdina charakterį — "buvo santūrus, gal net kiek užsidaręs žmogus. (...) bičiuliaudamas, kalbėdamas su juo, visada jausdavai jo žmogišką dėmesį kitam žmogui, nuoširdų paprastumą, net savotišką lyriškumą". Deja, Eug. Matuzevičius nutyli A. Skinkio ligos pobūdį. "Jį išplėšė trumpa, bet sunki liga". Tai viskas. Kokia liga? Argi jau nepatogu konkrečiau apibūdinti?

Taip pat, minėdamas poeto gyvenimo sudėtingus lūžius ir pergyvenimus, dramatiškus pokario metus, klasių kovas, įžangos autorius irgi nieko konkretaus nepasako. Tiesiog nušneka "prokurorisko" stiliaus trafaretais: "Reikėjo teisingai apsispręsti ir pačiam laimėti tam apsisprendimui mūši... Todėl, tur būt, A. Skinkio lyrikoje čia vienur, čia kitur ryškiai suskamba pilietinės atsakomybės motyvai..."

Gera dar, kad Eugenijus atvirai suabejoja savo minčių teisingumu ("tur būt"). Pro kokį mikroskopą bežiūrėtum, "Medžių pėdose" pilietinės atsakomybės motyvų yra tiek, kiek sovietinių kosmonautų pėdų mėnulyje.

Rinkinio sudarytojas Martynas Vainilaitis knygos pabaigoje įdėtuose "Paaiškinimuose" nurodo nemažą A. Skinkio literatūrinį palikimą: 500 eilėraščių, 3 poemos, apsakymai, eiliuoti kūrinių vaikams, satyra, humoras ir t.t. Kad ir per anksti nutilęs, poetas A. Skinkys vis dėlto paliko svarų kraitį mūsų literatūrai.

Algirdas Skinkys

GANAU, GANAU AVELES

Švokščia vėjas ir virkdo egles.

Kraupūs žodžiai motulės senos:

— Ganau, ganau aveles,

Iki vakaro — nė vienos.

Kur sūneliai? Kas trobą užsklęs?

Kas kiemo vartus užkilnos?

— Ganau, ganau aveles,

Iki vakaro — nė vienos.

Vienas dūli smėly. Po žaliais

Jovaraš laukia teismo dienos..

— Ganau, ganau aveles,

Iki vakaro — nė vienos.

Antras, perplaukęs jūras giliai,

Kasė anglį ir dingo kalnuos...

— Ganau, ganau aveles,

Iki vakaro — nė vienos.

Trečias klaidžioja karo keliais.

Nei laiškelio iš jo, nei žinios...

— Ganau, ganau aveles,

Iki vakaro — nė vienos.

Jau ir vakaras... Krosnis išblės.

Tik lazda obelinė delnuos...

— Ganau, ganau aveles,

Iki vakaro — nė vienos.

Dvaro rūmai. Kopytėlė. Senas parkas.

Parke vaikščioja su lazdele rimtis.

Šlama jovaras nukaršęs ir pavargęs...

Praeitis, kur pažvelgsi — praeitis.

Aš nenoriu nieko smerkt, įžeidinėti.

Neprisimena pavasaris žiemos.

Atėjau tik kaip žmogus pasižiūrėti

Tuštumos, kraupios griuvėsių tuštumos.

Skambūs titulai ir pavardės... Tik žodžiai.

Juos užmiršo kopytėlė nebyli.

Prasmingesnis daug man žemės grumsto
grožis,

Negu jūs ir jūsų protėviai žili.

Kam gyvenote? Nežinote ir patys...

Ar palikote be pavardžių nors ką?

Net ir šitą kopytėlę jums pastatė

Paprasta baudžiauninko ranka.

TYLUMA

Ak, taip paprasta viskas, net keista:

Čia pat gyvas žmogus, čia pat — miręs...

Veidas mėlsta. Tylu. Kvepia vaistai.

Kažkas amžiams išveina ir skūriais.

Ištuštėjo namai. Nebejaudūs.

Šnibžda moterys... Praviros durys...

Tyli beržas už lango vienplaukis

Ir saulėgrąžų gelsvos kepurės.

Mama! Kas čia? Nejaugi mirė?

Tu tyli. Ir žinau, kad tylėsi...

Saulė leidžias. Saulėgrąžos grėžias

Į saulėlydžio tylumą vėsių.

PUNTIUKAS

Gražus kaip mano Lietuva

Puntukas, žilas, samanotas.

Šalia — pušelis ir kalva,

Šventosios slėnis ūkanotas.

Nuo amžių amžių čia žmogus
žemę arė, rugį sėjo
Ir savo sielvartus, vargus
Į širdį akmenio sudėjo.

Šile suošia kadagys.

Birželis šnavesiu prabyla.

O kas supras, kas išsakys

Puntuko paslaptis ir tylą?

Jo neišjudino laikai,

Karai, marai ir audros bangios,

Stūksojo jis čia su miškais,

Į žemę mylimą įaugęs.

Šventa rimtis jo ir tylu,

Šventoji, bėganti į tolius...

Puntukas — tėviškė žila,

Puntukas — mielas mūsų brolis.

DAINA

Virš aukšto klevo

Žvaigždė liepsnojo

Birželio vakare.

Kryžstė antelė,

Kryžstė raiboji

Malūno ežere.

Ne tiek ji kryžstė,

Kiek nardė, slautė,

Užmiršusi vylis,

Žvaigždes po melsvą

Ežerą gaudė,

Sidabro žvirgždelius.

Ko pamylėjai

Mane, mergaitė,

Širdį — audrų rūšį?

Reikės nerimti,

Per audrą eiti

Su vėjais ant pečių.

Išeisim mudu

Į ilgą kelią

Su meile nemaria...

Jau tu nebūsi

Rajba antelė

Malūno ežere.

SUVALKIJOŠ LYGUMOS

Kur žvelgi — lyguma, lyguma

Ribuluoja prieš vasaros vėją;

Skerenda paukštė skliautu tolimu

Ir su miško brūkšniu susilieja.

O padangė, melsva ir gili,

Bėga, bėga ir blykšta už palių.

Dairos gluosniai nuo kriaušio žali

Ir šiu toliu aprėpti negali.

Taip ir noris su vėju šiltu

Pasikelti prie debesio krašto,

Kur aukštai sklendo gandrai ratu

Ir klegena, ir mėlyje mąžta.

TYLA

Taip sunku ši vakarą ir tuščia.

Lyg vario indas skamba kambarys.

Įsiklausau aš į vienvatę rūšį, —

Gal kas ateis, gal pasibels kas į duris.

Nieks neateis. Nė tu, Girdžiū tik širdį savo

Ir šaltą laukrodį, tiksenantį balsu.

Kraupi tylu lyg šaltis suilsavo

Tarp mano sienų, knygų ir tiesų.

Sukaulia garvežys. Ir vėl — tylu, tylu,

Tyliu ir aš lyg gipso statula.

Iš rinkinio "Medžių pėdos", Vilnius, 1972 m.

Lietuvių katalikų mokslo akademijos Suvažiavimo Darbai

(Atkelta iš 2 pusl.)

įvadinio skyrium, kuris galėtų būti užbaigta, nes joje aprašo, kaip pop. Pijus XI savo bule *Lituanorum gente*, įkurdamas Lietuvos Bažnytinę provinciją, įvairioms vyskupijoms išskirstė Žemaičių vyskupijos teritoriją, kuri daugiau kaip 500 metų veikusi, 1926 m. gegužės 13 d., su arkivyskupo J. Skvirecko įngresu Kauno katedron nustojo egzistuoti.

Trumpoje istoriografijoje apžvelgęs, kas praeityje apie Žemaičių vyskupiją rašyta, autorius antrame studijos skyriuje nagrinėja sunkų girio mūšio Vytautas ir Jogaila

krikščionybės kelią į Žemaitiją krikščionių kovų akivaizdoje. Čia smulkiai aprašoma, kaip Vokiečių ordinas iš Livonijos ir Prūsų, krikščionų pretekstu, norėjo sau pasiglemžti Žemaitiją ir kaip žemaičiai ne tik popiežių ir imperatorių, bet ir pačių Lietuvos valdovų Mindaugo, Jogailos ir Vytauto buvo atiduoti Vokiečių ordinui, pagaliau išsivadavo iš vokiečių jungo ir prisijungė prie Lietuvos. Nuostabu, kad Vokiečių ordinas, kartais išlaikydamas juos net po kelerius metus, nepasipiktino jų apkrikštyti. Tik po Žal-

1413 m. padarė ekspediciją į Žemaitiją, dalį žemaičių pakrikštijo ir pastatė kelerius bažnyčias.

Kadangi ir po Žalgirio mūšio Vokiečių ordinas nenorėjo atsisakyti Žemaitijos, tai visuotinis Bažnyčios susirinkimas Konstancoje (1414—1418) turėjo spręsti, kam ji turi priklausyti. Remdamasis visokiais dokumentais ir imperatoriaus Zigmanto palankumu, Vokiečių ordinas tikėjosi laimėti bylą. Žemaičius išgelbėjo tik jų delegacijai, nuvykusi į Konstanca ir susirinkimui išdėdžiusi, kad ordinas juos tik skriaudęs ir visai nesirūpinęs jų krikštu. Jie prašė susirinkimo Tėvų įgalioti Jogailą ir Vytautą, kurie dalį žemaičių jau pakrikštijo, kad jie, pasiėmę Vilniaus vysk. Petrą ir Lvovo arkiv. Joną, atvyktų į Žemaitiją ir, juos pakrikštiję, patstatytų jų krašte katedrą ir daugiau bažnyčių. Tiesa, Konstancoje susirinkimas neišsprendė Žemaičių bylos, kam jie turi priklausyti, bet išsklaidė jų prašymą, pavesdamas Vytautui ir Jogailai, pasiėmus mi-

nėtus vyskopus, juos pakrikštijti ir paskirti jiems vyskupa.

Deleguotieji Vilniaus ir Lvovo vyskupai 1417 m., atvykę į Žemaitiją, pakrikštijo didelę daugumą žemaičių, pašventino Vytauto pastatytą katedrą Medininkuose. Variniuose ir pirmuoju Žemaičių vyskupu pakonsekravo Motiejų Trakiskį. Taip buvo atliktas formalus Žemaičių krikštas. Toliau Žemaičių vyskupijos krikščioninimas vyko normaliai, nors ir pamažu. Žemaičių vyskupijos ribos apėmė visą Žemaičių seniūniją. Jai, kiek vėliau, priklausė ir Žemaičių kolonizuota Sūduvos dalis, tarp Zapyškio — Virbalio — Prūsų ir Nemuno.

Savo istorijoje Žemaičių vyskupija turėjo liūdnu ir laimingų dienų, mažai žinomų ir labai garsių vyskupų, tarp kurių išskyla M. Giedraitis ir M. Valančius. Šie ir kiti ganytojai (jų buvo 40), išėjo laimėtojai kovose su protestantais ir rusais ir į bažnyčias įsibrovusiais sulenkėjusiais dignitarių ir ponais, grąžindami į jas lietuvių kalbą.

Si po autoriaus mirties išleista studija yra vienas iš brandžiausių Ž. Ivinskio darbų, užbaigta tuomet, kai į jo kūną jau buvo įsibrovęs nepagydomas vėžys. Gilindamasis į Žemaičių vyskupiją, autorius, kaip žemaitis, pasistatė sau nenykstantį paminklą.

3. Sekcijų posėdžiai

Tokių sekcijų posėdžių suvažiavime buvo penki: Teologijos, Istorijos, Sociologijos, Lietuvių literatūros ir Medicinos.

a. Teologijos mokslų sekcija

Teologijos mokslų sekcijoje buvo trys paskaitos. Pirmąją paskaitą skaitė prel. dr. Ladas Tulaba, Vyskupo ir apaštalių kolegija. Prelegentas tokia tema pasirinko, tur būt, dėl to, kad Vatikano II susirinkimo metu buvo įvestas terminas *kolegija* ir jis davė progos patiemis vyskupams ir kai kuriems teologams perdėti išplėsti šios kolegijos pilną savarankiškumą ir net visos kolegijos bei popiežiaus neklaidingumą. Bažnyčios istorikams yra

žinoma, kad kai kurių susirinkimų metu labai išskyla vyskupų autoritetas ir jie kai kada, naudodamiesi vadinama konciliarizmo doktrina, kelia save aukščiau už popiežių. Tai ypač buvo išryškėję Konstancoje ir Baselio susirinkimuose.

Lietuvių katalikų mokslo akademijos Suvažiavimo Darbai

(Atkelta iš 3 pusl.)

kolegialinius veiksmus nagrinėjant, reikia jau Tradicijos žinovo su istorine erudicija.

Antroji trumpa paskaita (9 psl.) buvo kun. prof. dr. Jono Jūraičio, kuris ją pavadino "Kelios mirtys apie maldos galimybes šiuolaikinio nihilizmo akivaizdoje". Suvažiavimo protokole skaitoma, kad ši paskaita buvo klausytojams kietas riešutas, ji buvo stipriai filosofinė. Ji yra kietas riešutas ir skaitytojų. Pati tema būtų labai aktuali, jei ji būtų aiškesnė forma išdėstyta, bet ne visi mūsų turi St. Šalkauskio planingumą ir A. Maceinos aiškumą.

Trečioji plačios apimties paskaita yra kun. Augustino Rubiko, Hierarchija ir pasauliečiai (39 psl.). Šioje studijinėje paskaitoje autorius stengėsi išskirti bendrąją, arba pasauliečių, kunigystę, kurios reikšmė buvo lyg ir pamiršta, ir pastatyti ją šalia tarnaujančios arba hierarchinės kunigystės. Tema gana aktuali, dar prieš Vatikano II susirinkimą daugelio teologų nagrinėta, Vatikano II susirinkimo konstitucijoje Lumen gentium aptarta ir po jo dar aštriau teologų keliama, bet, nelaimei, pačių pasauliečių beveik nepaisoma.

Studija labai kruopščiai paruošta, naudojančis net progresyvių teologų raštais. Tik studijų šiek tiek nuvertina jos polemikos pobūdis, sumažina autoriaus objektyvumą, polemika forma iškeliant bendrąją kunigystę, nuvertinama tarnaujančioji kunigystė arba hierarchija. Juk autoriui žinoma, kad ne gyvenamųjų laikų politinė valdymo forma monarchija ar demokratija apsprendžia Bažnyčios, kaip organizuotos dvasinės Bendrijos, valdymo formą, bet ją nustatė pats Kristus, nesvarbu, kad jis jos hierarchija nepavadinęs. Tiesa, Bažnyčios, kaip žmogiškosios organizuotos Bendrijos, evoliucija reikia objektyviai, kritiškai istoriškai žvilgsniu vertinti. Ji, kaip tokia, laiko būvyje pasisavina tam tikras veikimo formas iš politinio gyvenimo formų, ar tai monarchinių ar tai demokratinių. Tas formų savinimasis vyksta pamažu, dėl to susilaukia kritikos. Kodėl šiandien taip kritikuojama Bažnyčia? Dėl to, kad dabar visur viešpatuoja liberalinė demokratija, kuri nepripažįsta autoriteto. Ši studija verta dėmesio, nes kelia naujas, bent mums lietuviams dar neįprastas, mintis, kurios, anot dr. A. Maceinos, neleidžia mums užmigti, bet verčia domėtis problemomis, kurios dabar blaško Bažnyčią.

b. Istorijos mokslų sekcija

Šioje sekcijoje buvo daugiausia paskaitų, net 4, neminint prof. Z. Ivinskio paskaitos pilnaties posėdyje. Dėl istorinių paskaitų gausumo suvažiavime ir organizuotos sekcijos veiklos pačioje Akademijoje dr. Griniaus istorikai buvo lyg ir pakritikuoti, aprašant suvažiavimą "Darbininke". Bet argi jie kalti, kad kitų sričių mokslininkai leidžia rūdyti savo plunksnoms. Istorikams mes turime būti dėkingi, nes jie atidengia mūsų tautos praeitį, o juk, anot mūsų Tautos Himno, iš praeities mes semiamės stiprybės ir dabarties darbams. Suvažiavime visos jų skaitytos paskaitos liečia tik Lietuvos istoriją.

Pirmoje paskaitoje prof. dr. Paulius Rabikauskas, SJ, apžvelgia mokslinę pažangą Vilniaus Akademijoje (1580—1773). Kiekviena iš šviesiausia institucija turi savo žydėjimo ir dekadencijos laikotarpius. Tai priklauso daugiausia nuo istorinių aplinkybių. Visi turime pripažinti, kad Vilniaus Jėzuitų Akademią — vienintelis mūsų tautos aukštojo mokslo židinys, dėl to keistai skamba tvirtinimai, kad ji prisidėjo prie Lietuvos valstybės smukimo arba, kad jėzuitai ją pavertė mokslo pažangos stabdžiu.

Dr. P. Rabikauskas, remdamasis spausdintais ir nespausdintais šaltiniais bei rimtomis studijomis, įrodo, kad Akademią jau nuo pat pradžios turėjo universiteto privalumus, nors jai trūko teisių ir medicinos fakulteto. Šiuos fakultetus įkurti sutrukdė ir net pačios Akademijos veikimą sustabdė maskviečių invazija. Toliau autorius įrodė, kad Akademią nebuvo skirta, kaip ją kaltina, tik aukštajam luomui, nes jėzuitų buvo įsteigta net neturintiems studentams išlaikyti **Bursa pauperum**. Iš šios studijos sužinojome, kad pirmieji 75 metai buvo Akademijos augimo ir klestėjimo metai. Jie apėmė laikotarpį nuo įsteigimo iki maskviečių invazijos (1580—1655). Šiame laikotarpyje Akademią garsėjo žymiais mokslininkais ir joje buvo pradėtas lietuvių kalbos tyrinėjimas. Rusų invazija kaip kirviu nukirto Akademijos veikimą. Ji sunaikino Akademijos patalpas ir jos išsilaikymo šaltinius, jėzuitų ūkius. Kilęs ir kelis kartus pasikartojęs maras išnaikino ir pačius jėzuitus. Vilniuje po marų paliko tik 3 lietuviai jėzuitai. Kol Akademią pilnai atsigavo, praėjo daug laiko (1655 — 1740). Karų ir marų niokiojamai mokslo įstaigai nebuvo sąlygų klestėti. Ji pradėjo atsigauti ir įgyti pirmąjį stovį tik apie XVIII amž. vidurį (1740—1773). Tada ji vėl garsėjo savo mokslo vyrais ir mokslo pažanga, ligi, uždarus jėzuitų vienuolius, ją perėmė Edukacinė komisija.

Antroji paskaita yra Msgr. dr. Pauliaus Jutulio, Kardinalo Jurgio Radvilo veikla Lietuvių tarpe. (32 psl.). Nedaug kam žinoma, kad mes turėjome labai garsų lietuvių kardinalą, kilusį iš garsiosios Radvilų šeimos, kuris, būdamas Mikalojaus Radvilo Juodojo, didžiojo protestantizmo skleidėjo Lietuvoje, sūnus, po savo atsivertimo tapęs Vilniaus vyskupu, stengėsi į Katalikų Bažnyčią grąžinti tuos, kuriuos jo tėvas buvo atitraukęs. Po savo atsivertimo jis, dar nebaigęs teologijos mokslų, buvo nominuotas Vilniaus vyskupo koadiutorium (1575), baigęs studijas, mirus vysk. Protoševičiui, buvo paskirtas Vilniaus vyskupu ir 1581.VIII.2. padarė įngresą katedron, 1583 m. buvo konsekruotas vyskupu ir tais pačiais metais pakeltas kardinalu. Kaip kardinalas, jis paskui dalyvavo dviejų popiežių rinkimuose, ir pats buvo gaves daug balsų, taigi buvo "papabilis". Perėmęs vyskupiją neramiais ir protestantizmo isgalėjimo laikais, kard. Radvilas stengėsi stiprinti katalikų tikėjimą. Jis globojo vienuolius, gynė juos nuo protestantų užpuolimų, įsteigė Vilniaus kunigų seminariją, sušaukė sinodą ir lankė vyskupiją. Reikšmė jis ir viešame Lietuvos gyvenime; buvo Livonijos gubernatorius ir prisidėjo prie Lietuvos Statuto paruošimo.

Trečioji paskaita — kun. dr. Juozo Vaišnoras, MIC, Lietuviai misioninkai Sibire (19 psl.). Sibiras mums yra žinomas, kaip lietuvių Golgota. Autoriaus žiniomis lietuvių pasauliečių ir kunigų kelias Sibiran prasižėjęs Maskvos invazijos metu (1654), tuo metu ten patekęs ir vienas jėzuitas. Po Baro konfederacijos (1768) nepavykusio sukilimo su sukilėliais ten pateko vienas karmelitas. Po Kosčiūškos sukilimo (1795) Sibiran buvo išvaryta daug įvairių vienuolių vienuolių ir kunigų, nekalbant jau apie tuos, kurie buvo išvaryti po 1831 ir 1863 m. sukilimų ir spaudos draudimo metu. Suprantama, kad jie, ten būdami, kiek aplinkybės leido, apštalavo savo tautiečių ir vietinių tikinčiųjų tarpe.

Pastovesnės oficialios misijos Si-

Kursių marių pakraštyje

Nuotrauka B. Aleknavičiaus

bire prasidėjo XVIII amž. pradžioje, kur tada dirbo jėzuitai, paskui pranciškonai ir marjonai. Iš marjonų ypač pasižymėjo Kristupas Švirnickas, o iš pasaulinių kunigų Justinas Pranaitis. Ši studija, tai naujas įnašas į misijų istoriją, atidengias iki tol nežinomą Lietuvos dvasininkų misijų darbą lietuvių Golgotėje. Studija istorinių moksliniu atžvilgiu būtų daug vertingesnė, jei autorius būtų nurodęs šaltinius ir literatūrą, kuria naudojosi.

Ketvirtoji paskaita, paruošta dr. Povilo Rėklaičio, Du Vilniaus vaizdo tipai XVI—XIX amžių grafikoje (13 psl.). Žymus mūsų meno ir ikonografijos žinovas dr. P. Rėklaitis šioje studijoje tyrinėja G. Brauno ir A. Sokolovskio Vilniaus vaizdus, išleistus jų paruoštuose leidiniuose, išaiškina jų kilmę, priklausomybę ir tolimesnę evoliuciją. Studiją praturtina gale pridėtų 14 Vilniaus miesto vaizdų, kuriuose matyti, kaip Vilnius atrodė amžių būvyje (XVI—XIX). Šitie vaizdai istorikams padės identifikuoti Vilniaus miesto gatves, žymesnius pastatus, bažnyčias ir vienuolynus.

c. Lietuvių literatūros sekcija

Šioje sekcijoje buvo tik viena prof. dr. Jono Griniaus paskaita, Laiko balsas ir lietuvių literatūra (17 psl.). Studijoje autorius pastebį, kad kalbėti apie lietuvių literatūrą yra sunku, nes ji yra padalyta į dvi: literatūrą už geležinės uždangos Lietuvoje ir literatūrą, lietuvių sukurtą laisvame pasaulyje. Ilgame nagrinėjime autorius prieina išvadas, kad praeitame amžiuje paskelbtas šūkis **menas menui** lietuvių literatūroje yra pasisavintas tik individualistų; kiti rašytojai ir poetai daugiau ar mažiau jaučia laiko dvasią ir balsą, ir jis jų kūrinuose vienu metu ar kitokiu būdu atsispindi. Panašius literatūrinių nagrinėjimų šviesioji lietuvių visuomenė laukė ir daugiau, nes jie praplėstų literatūros supratimą ir jos paskirtį bei reikšmę, tuo būdu paskatintų daugiau ją domėtis.

d. Medicinos mokslų sekcija

Šioje sekcijoje buvo trys paskaitos. Štai jų paskaitininkai ir jų temos. Prof. dr. Vytautas Pavilaniš, Specifinis viruso sukeltos vežio imunitetas (5 psl.) Dr. Domas Jasaitis, Hipotermijos fiziologiniai padariniai ir jos pritaikymas medicinoje (11 psl.). Dr. Balys Petkauskas, Uber die Adsorption und Extraktion des 3,4 — Benzpyrens an Bestimmten Russ-Sorten (21 psl.). Jas aprašyti ar įvertinti tegali tik medikas. Viena tik man nesuprantama, kodėl paskutinė lietuvių daktaro paskaita atspausdinta vokiečių kalba. Ar jau mūsų daktarai savo srities studijų nepajėgia lietuviškai rašyti?

III. BAIGIAMOSIOS MINTYS

Visą šį L.K.M. Akademijos Suvažiavimo Darbų tomą apžvelgus, gaunasi įspūdis, kad Akademijos vadovybė savo šaukiamais suvažiavimais ir leidiniais sugeba suburti visų sričių mokslininkus, kuriems tuo būdu duodama proga savo studijų vaisius pateikti lietuviškai,

Lietuvos suverenumas Klaipėdos krašte

J. DAINAUSKAS

Lietuvos Užsienių reikalų ministerijos leidinyje "The Question of Memel" (Klaipėdos klausimas), išl. 1924 m. angliškai, Londone, skyriuje "Transfer to Lithuania of Sovereignty over the Memel Territory", 63-64 p. pateiktame dokumente "Decision of the Conference of Ambassadors with Regard to Memel" matome, kad 1923 m. vasario 16 d., t. y. prieš penkiasdešimt metų, penktajai Lietuvos valstybinės nepriklausomybės atgavimo šūkakčiai, Paryžiuje, "Didžioji Britanija, Prancūzija, Italija, Japonija ir Jungtinės Amerikos Valstybės, kaip 1919 m. birželio 28 d. Versalio taikos sutarties signatarai ir pagrindinei santarvininkai bei susitarusios valstybės, — atsižvelgdamos į tai, kad, pasiremiant tos sutarties X skyriaus (Klaipėda) 99-ju straipsniu, tos teritorijos reikalu buvo nustatę jog —

— Vokietija atsisakanti Pagrindinių santarvininkų ir susitarusių valstybių naudai visų teisių ir teritoriją, esančią tarp Baltijos ir šiaur-rytinių Rytų Prūsijos sienos, kaip tai nustatyta tos sutarties II skyriaus (Vokietijos sienos) 28 str. ir sienos tarp Vokietijos ir Ru-

mokslu besidomintiems, visuomenei. Stebėtis ir džiaugtis, reikia, kad sunkiose išsivijos sąlygose mūsų mokslininkai yra gana produktyvūs. Jų parašytų studijų gausa Akademijai, mecenatų remiamai, duoda galimybę išleisti tiek daug didelio formato vertingų leidinių. Nenuostabu, jei "Draugas" savo skiltyje trumpai paminėjęs Suvažiavimo Darbų VII tomą, padarė teisingą pastabą: "Šie L.K.M. Akademijos pastoviai išleidžiami "Suvažiavimo Darbų" tomai yra lig šiol išsivijoje niekieno nepaženkliti liuanistinės ir šiaip mokslinės medžiagos rinkiniai. Tai labiausiai išliekantys mūsų mokslo žmonių pėdsakai bendrame lietuvių tautos mokslo ir kūrybos kelyje". Tačiau vien spaudos įvertinimo nepakanka, kad Akademią išsilaikytų užimtoje mokslinėje aukštumoje ir darytų pažangą, jai reikia ne tik dvasinės, bet ir materialinės visuomenės, jos fondų ir pavienių mecenatų paramos, nes iki šiol šie darbai buvo atlikti tik idealistų pasiaukojimu. Reikia taip pat, kad visuomenė Akademijos leidžiamas knygas įsigytų, skaitytų, platintų ir joms paruoštų kelią į viešąsias, kolegijų ir universitetų bibliotekas. Visus L.K.M. Akademijos leidinius galima gauti Piazza della Pilotta 4, 00187 Roma, Italy, arba "Draugo" ir "Darbininko" administracijose.

tarties 99 straipsnyje. ... 5) Visi turtai ir nuosavybė, esanti Krašte ir anksčiau priklausiusi Vokietijos imperijai ar kuriai vokiečių valstybei, perduodama Lietuvai ar Kraštui...".

Lietuvos valstybė tuo 1923.II.16 d. Ambasadorių konferencijos sprendimu turėjo pripažinti Klaipėdos krašto autonomiškumą, jo dvikalbiškumą, o taip pat suteikti jūros, upių bei sausumos tranzito teises net lenkams ir, tik sutikusi Klaipėdos kraštą perimti tomis "sąlygomis", galėjusi tą suverenumą perimti, pasiusdama savo delegaciją į Paryžių ten pasirašyti atskirą konvenciją, kuri nustatytų formalias Lietuvos teises Klaipėdoje.

Vasario 19 d. raštu Lietuvos vyriausybė pranešė santarvininkams, kad vyriausybė tą Ambasadorių konferencijos sprendimą gavo. Ir viskas! Iš tolimesnių dokumentų, paskelbtų tame rinkinyje, o ypač iš 1923.I.9 d. (Klaipėdos sukilimo pradžios) ir 1923.III.14 d. laikotarpio, matome tikrai dramatišką įtampą. Lietuva, klasta netekusi savo senos sostinės Vilniaus, ir lenkams vis siekiant įkelti koją ir į Klaipėdą, su nepasitikėjimu žiūrėjo į visokių paskirų santarvininkų atstovų reikalavimus ir vis dėlse siūstį savo delegaciją į Paryžių tokiai konvencijai pasirašyti. Gi pats Klaipėdos kraštas faktiškai jau buvo Lietuvos valdžioje.

Lietuvos vyriausybė nepabūgo vasario mėn. pirmųjų dienų santarvininkų ultimatumo, reikalaujančio per septynias dienas likviduoti 1923.I.15 d. užbaigto sukilimo laimėjimus. Tik po to santarvininkai ir priėmė tą vasario 16 d. nutarimą. Bet gavę iš Lietuvos vyriausybės vien tik notifikaciją apie to nutarimo teksto gavimą, pradėjo grasinti nutraukti visas derybas su Lietuva dėl Klaipėdos krašto formalaus perdavimo. Tokio pobūdžio buvo kaip tik tos Ambasadorių konferencijos pirmininko, Prancūzijos ministerių pirmininko ir Užsienių reikalų ministro Poincarė (be ne stipriausio santarvininkų tuoliaukinių vadovų) 1923.III.7 d. te-

legrama Prancūzijos atstovui Kaune ir III.8 d. santarvininkų atstovų komisijos Kaune įteiktas ultimatas Lietuvos ministeriui pirmininkui, reikalaujant jį atsakyti iki III.11 d., jog Lietuva sutinka su II.16 d. Ambasadorių konferencijos sprendimų be rezervų ir iki III.15 d. atsisiųsti Paryžių Lietuvos delegaciją su įgaliojimais dalyvauti Klaipėdos krašto statuto parengime ir jo pasirašyme. Toje notoje taip pat nurodoma, kad "suverenumas į Klaipėdos kraštą dar nesąs perduotas II.16 d. nutarimo sąlygomis". III.9 d. Poincarė telegrama santarvininkų komisijai Kaune buvo dar aštresnė. Tuometinis Lietuvos ministeris pirmininkas ir užsienių reikalų ministeris E. Galvanauskas buvo pareiškęs norą atvykti į Paryžių, kad ten, prieš duodant oficialų Lietuvos atsakymą, išsikalbėtų su santarvininkų atstovais, bet Poincarė pranešė, jog tokiu atveju Lietuvos atstovo vizitas Paryžiuje nesąs reikalingas.

Lietuva, neturėdama tada jokių užtarėjų, turėjo pareikšti, jog priima II.16 d. Ambasadorių konferencijos sprendimą be sąlygų. Apie tai santarvininkams buvo pranešta III.13 d. telegrama.

1923.III.24 Paryžiuje prasidėjo derybos dėl Klaipėdos krašto konvencijos, kuri vis dėlto Lietuvos buvo pasirašyta tik 1924.V.8 d. Lietuva taip ilgai užtrukusioms derybomis laimėjo tai, kad iš tos konvencijos, pagaliau, buvo eliminuotos Lenkijos pastangos dalyvauti toje konvencijoje, o ypač Klaipėdos uosto administravime arba bent tos konvencijos pagalba priversti Lietuvą užmegzti diplomatinis santykius su Lenkija.

Pati konvencija tapo tarptautine sutartimi, tuo galutinai užantspaudojant Klaipėdos krašto suverenumo perdavimą Lietuvai. Tokiu atveju net ir tikrai koks savanoriškas (jei toks būtų buvęs) atsisakymas Klaipėdos krašto kokioms nors kitos valstybės naudai, savaime būtų buvęs tos tarptautinės konvencijos sulau-

(Nukelta į 5 pusl.)

PLOKŠTELĖS, GAUNAMOS "DRAUGO" ADMINISTRACIJOJE

Plokštelės pavadinimas	Artistai	Kaina
AURELIA ARIJOS	A. Jūratė Paukštelis Stasys Baras-Baranauskas	(Stereo) \$5.00 (Stereo) 7.00 (Mono) 6.00
DAINOS	Aldona Stempuzienė	(Stereo) 7.00 (Mono) 6.00
DAINOS LIETUVAI LIETUVIŲ TAUTINIAI SOKIAI	Salomėja Čerienė (Išleido L. Bendr. Kultūros Fondas)	(Stereo) 4.00 (Mono) 5.00 (Mono) 4.50
LIETUVOS KANKINIŲ KOPLYCIOS Vatikane PASVENTINIMO IŠKILMĖS	(Išleido Liet. Vyčiai)	5.00
OI, TOLI, TOLI...	Philadelphijos Lietuvių choras "Viltis"	(Stereo) 6.00
JŪREIVIŲ KELIAI	Modernūs kūriniai, atliekami Tamošiūno orkestro ir solistų (S. Barcus)	5.00 4.95
RADIO VAKARUSKININKĖS DAINUOJA SILUVOS MARIJOS KOPLYCIOS PASVENTINIMO IR RELIGINIO KONCERTO MOMENTAI		5.00
ZIRGINELIAI		5.00
DAINOS	A. Trečiokas	5.00
GRĮSIM, GRĮSIM	Kvartetas Viltis	(Stereo) 5.00
AKVARELĖ	Lietuviškos lengvos muzikos rinkinys	6.00
ZIBURELIS	Lietuviškos lengvos muzikos rinkinys	6.00
MUZIKA FRANZ LISZT	Planistė Julija Rajauskas	(Stereo) 6.00
KETURI AUTORIAI: Poezija ir proza: LITERATŪROS VAKARAS		5.00
SEK PASAKĄ ZUİKIS PUİKIS		5.00
RINKINYS 25	Laima Rastenytė	5.00
26	Grigaitytės ir Tijnėlių šeima	5.00
27	A. Dvariono muzika	5.00
28	A. Šabanaukas dainuoja	5.00
	P. Dédé-Grauzinis-Volteraitė	5.00
	Karo muz. orkestras ir kiti	5.00
		(Mono) 5.00 (Mono) 5.00
LIETUVIŲ KOMPOZITORIŲ DAINOS	Stasė Klimaitė	(Mono) 5.00
LIETUVISKOS GIESMĖS	Algerd Brazis ir Zibuoklės	(Stereo) \$5.00
LIETUVOS SENOS IR NAUJOS DAINOS	Lietuvos Valstyb. Radio Ansamblis	(Stereo) 5.00
LIETUVOS ATSIMINIMAI (Jubiliejaus proga)	Brazis, Zibuoklės, Juodytė	(Stereo) 5.00
SUK, SUK RATELJ	Vilniaus Tautinis choras ir solistai	(Stereo) 5.00
MES ŽENGIAM SU DAINA	New Yorko Vyrų oktetas	(Stereo) 5.00
MANO ATSIMINIMAI LIETUVOS	L. Juodytė ir gitara	(Hi-Fi) 5.00
DAINUOJAM SU LEONE	L. Juodytės dainavimas	(Hi-Fi) 5.00
DAINOS IR ARIJOS	Janina Nemeikaitė-Armonienė	(Stereo) 5.00
AIDUTĖS DAINUOJA	Vadovauja Alice Stephens	(Stereo) 5.00
VASARIO 16, LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS 50 METŲ MINĖJIMAS	L. Stukas, Zibuoklės, Rūtos ir parapijų ansambliai	(Stereo) 5.00

(Illinois valstybės gyventojai prie tų kainų pridėkite 5% taksų mokesčiams ir 25 centus persiuntimui.)

Užsakymus siųskite: **DRAUGAS**
**4545 W. 63rd Street
Chicago, Ill. 60629**

((Atkelta iš 4 pusl.))

žymas. Užtat 1939.III.20 d. Ribentropo griežtas ultimatumas Lietuvai ir po jo ešes Klaipėdos krašto perdavimas Vokietijai nebuvo ir negalėjo būti teisiniu veiksmu tarp dviejų valstybių, o tuo labiau tarptautinių sutarčių galiojimo prasme. Teisiškai Lietuvos suverenumas į Klaipėdos kraštą dėl to Vokietijos smurto akto nenustojo galios, ir Lietuva tu savo teisių nei 1939 metais, nei vėliau neprarado. To fakto pabrėžimas nėra koks "laužimasis į atviras duris", nes Vokietijoje (visų pirma Federalinėje Vokietijos Respublikoje) vis išėnda balsai, kad, girdi, 1939.III.22 d. įvykęs Klaipėdos krašto perdavimas Vokietijai buvęs "teisėtas aktas", ir Lietuva tuo aktu gera valia atsisakiusi bet kokių pretenzijų į Klaipėdos krašto suverenumą, to krašto valdymą.

Su tuo neatskiriama rišasi klausimas: o kiek pats Klaipėdos kraštas tada buvo lietuviškas. 1825 m. gyventojų surašymas (pirmasis, kuriame buvo klausiamas ir apie registruojamojo tautinę priklausomybę. Rytprūsijos srityje į šiaurę nuo Nemuno, t. y. Klaipėdos krašte lietuviais tada buvo užsiregistravę 59.1 proc., 1852 m. — 55.3 proc., gi 1910 tik 37.8 proc. Bet, atmetus didesnius miestus, o visų pirma Klaipėdą, 1861 m. lietuviais buvo užsiregistravę 62.5 proc., gi 1910 m. — 53.0 proc. Tačiau oficialūs duomenys buvo gana šališki vokiečių naudai. Tai įrodė pačių vokiečių mokslininkas F. Tetzner, palygindamas oficialius 1890 duomenis su savo patirtais duomenimis, paskelbtais 1902 m. Klaipėdos apskrityje pagal oficialius duomenis lietuvių buvo 43.9 proc., gi Tetznerio duomenimis — 47.4 proc., Šilutės apskr. 57.7 proc. ir Tetznerio — 61.9 proc., o Pagėgių (tada Tilžės apskritys šiaurinėje dalyje) 47.3 proc. ir Tetznerio 58.1 proc. Gi parapijų statistika, surašyta 1905 m., rodo dar didesnį lietuvių procentą: Klaipėdos apylinkėje (išskyrus Klaipėdos miestą, kur lietuviais tada buvo užregistruota 5.5 proc.) lietuvių buvo 72.5 proc., Šilutės apskrityje — 59.2 proc., šiaurinėje Tilžės apskr. dalyje — 54.6 proc. Tos pat bažnytinės 1905 m. statistikos duomenimis (paskelbtiems Gemeindeflexikon, 1907 m.) pv. Klaipėdos apskrityje Kretingalėje buvo 84.8 proc. lietuvių, Kunkiuose — 87.1 proc., Vytautuose (Wittauten) — 87.4 proc. ir t. t. Šilutės apskr. pvz. Skirvytėlėje — 80.2 proc. ir panašiai.

Cia dar verta pateikti kiek duomenų, paskelbtų Walther Wendenburg ir Hans Friedrich Lange, jų knygelėje "Die Memel-frage", 1921 m. išleistoje Berlyne. Joje visų pirma nagrinėjama trys Klaipėdos Krašto priklausomybės sprendimo galimybės: autonomija (t. y. "freistatas"), besąlyginis ar sąlyginis prijungimas prie Lietuvos ir... perdavimas Lenkijai. Autoriai pasisako už prijungimą prie Lietuvos! Greta to, jie daugiausia polemizuoja su lenkų pastangomis užgrobti ir Klaipėdą. Kalbėdami apie krašto tautybių klausimą, autoriai pateikia 1912 m. duomenimis: 1) gyventojų surašinėjimo duomenimis tada Klaipėdos Krašte užsiregistravo vokiškai kalbantieji — 72.160 asmenys, lietuviškai — 68.035, kitokie — 1.260 (čia autoriai paaiškina, kad tie "kitokie", tai asmenys, greta vokiečių kalbos mokėję dar ir kitą kalbą, kuri tikriausiai buvusi lietuvių, ir todėl faktiškai lietuviškai kalbėjusių procentas tada turėjęs būti tų "kitokių" skaičiumi padidintas). O pagal tų pat metų parapijų almanachus autoriai štai ką sako: 2) lietuvių — 78.810, o vokiečių — 66.719 asmenų. Gi 1921 metų duomenimis (t. y. jau Klaipėdos kraštą atskyrus nuo Vokietijos) Klaipėdos bei Šilutės apskrityse daug gyventojų, o ypač moterų, dėvėjo lietuvių tautinius drabužius.

Solistai Kazys Yakutis ir Gina Capkauskienė, kurių koncertas Marijos aukštesniosios mokyklos auditorijoje įvyks rytoj (kovo 4 d.) 3 val. popiet "Draugo" dviejų antrojo romano konkurso išskilmėje. Abu mūsų žymūs dainininkai kiekvienas atskirai atliks Vlado Jakubėno, B. Budriūno, A. Kačanausko ir G. Gudauskienės kūrinius, o dueta dainuodami, pateks operų ištraukas iš Verdi "Traviatos", iš Mozarto "Figaro vestuvių", "Don Giovanni", "Užburto fletos" ir iš Donizetti "Lucia Di Lammermoor".

Plokštelė, kuriai sunku surasti priekaištų

Kanadoje, Montrealy, gyvenanti Gina Capkauskienė paskutiniuoju laiku iškilio į pirmutinę mūsų dainininkų eilę. Jos išleista plokštelė "Gina Capkauskienė dainuoja" (6 dol.) atitinka tą lygį. G. Capkauskienės balsas, pagal jo apimtį ir judrumą, laikytinas koloratūra; tam tikras metalinis atspalvis ypač aukštame registre suteikia kiek dramatiškesnių bruožų. Dainininkė turi puikią klausą; repertuaras išmoktas dideliu tikslumu; iš vokalinės pusės mažai ką rastume prikišti.

Antra vertus, atrodytų, kad G. Capkauskienė neturi ryškesnio igimto interpretacinio gabumo. Malonu, jog tai kompensuojama tuo, kad jos pianistė-akompaniatorė prancūzė Madeleine Roch ne tik puikiai valdo savo instrumentą, bet kartu yra ir gili muzikė su išbaigtu išpildymu, kiek

Lyginant demografinius duomenis, neabejotina, kad lietuvių skaičių ir procentų mažėjimas statistikoje atsirado ne dėl lietuvių, kaip etninio vieneto, išnykimo (išmirimo, išemigravimo), bet vien dėl jų didėjusio nutautėjimo, planingo vokietinimo. Tad neabejotina, kad 1923.II.16 d. Ambasadorių konferencijos nutarimas perduoti Lietuvai Klaipėdos rasto suverenumą buvo ir yra vienintelis teisingas sprendimas.

linkusių prie lėtumo ir melanholijos. Pastoviai dirbant repertuaro srityje su mūsų soliste, visam jos repertuarui yra uždėtas individualus, kultūringas antspaudas.

Plokštelės vienoje pusėje — yra lietuvių kompozitorių dainos. Čia išskirtina Vl. Jakubėno "Gėlės iš šieno", atlikta kiek lėčiau ir lyriškiau, negu įprasta, bet su gražia diktija ir įtikinamu interpretacijos nuoseklumu. Iš K. V. Banaičio dviejų dainų savo nuotai-ka ir geru ansambliu su spalvingu fortepijono akompanimentu pažymėtina "Už balto stalo sėdėjau". Br. Budriūno "Sauksmas" praskamba labiau ilgesingai, negu dramatiškai; fortepijonas čia kiek per tyliai nustatytas (kituose numeruose to nėra).

Antrą pusę: "Mėlyno Duonojaus" valsa grakščiai ir nuosekliai pravestas irgi su kiek lėtesne ir lyriškesne interpretacija. Likusieji numeriai: tiksliai ir intonuotai atlikti prancūziški ir itališki romansai.

Vladas Jakubėnas

(Red. pastaba. Gina Capkauskienė drauge su solistu Kaziu Yakutiu dainuos "Draugo" literatūros šventėje - koncerte rytoj 3 val. popiet Marijos aukštesniosios mokyklos auditorijoje, Chicagoj. Čia minimą jos plokštelę galima įsigyti "Drauge" ir koncerto metu rytoj.

Filmų įvairumai

Apie seseris ir širdgėlą

STASĖ SEMENIENĖ

Spaudoje galima buvo užtikti gana dažnai nuomonę, kad švedų filmų gamintojas režisierius ir net tekstų rašytojas Ingmar Bergman yra labai drovus žmogus, iš kurio neįmanoma beveik išgauti jokio interview. O, jei ir nusiteikdavai jį pasikalbėjimui, tai retai buvo visa tai naudinga jam pačiam.

— Mano filmai šneka už mane, — syki pasakė jis laikraštininkui. — O, kai jie neprakalba į žiūrovą, aš taip pat esu nebylys!

Ir taip su dideliu nustebimu spalio pabaigoje "The New Yorker" skaitytojai pasitiko Ingmar Bergmano naują filmą "Cries and Whispers", išdėstytą ištisai pasikalbėjimo formoje.

Filmas tučiuojau tapo nepaprastu pasisekimu, tiek kritikų pripažinimu, tiek populiariu lankytojų pritarimu. New Yorko filmų kritikai nubalsavo jį geriausioju 1972 m. filmu. "The National Society of Film Critics" nutarė, kad filmo tekstas buvo pats geriausias 1972 metais. Taipgi režisierius buvo atžymėtas geriausiu, o ir aktorė Liv Ullmann gavo "geriausios aktorės" titulą.

Šis yra Bergmano 35-tas filmas. Daugelis kritikų sutiktų, kad Bergman yra vienas didžiųjų me-

nininkų filmų pasauly, o taipgi vienas pačių rimčiausių. Jo keletas mėginimų komedijoje sudužo nepasisekime, bet jo žmogaus sielos tyrinėjimai liko nepamirštiniai tokiose filmuose, kaip "The Seventh Seal", "Wild Strawberries", "Persona" ir "The Virgin Spring".

Filmo "Sausmai ir kuždesiai" turinį įvelta trejetas seserų ir jų tarnaitė. Vienai seseriai priartėjus prie mirties slenkščio, sugrįžimu į praeitį nagrinėjamas visų keturių moterų gyvenimas, jų baimė, svajonės, pažintys su vyrais ir kitomis moterimis.

"Cries and Whispers" yra visai skirtingas filmas, negu mes įpratę matyti, ir visiškai kitoks, kokio dar pats Bergman nėra pastatęs. Jis yra hipnotiškas, drumsčių ramybė, tiesiog gąsdinantis, o vis dėlto didingas. Filme gyvdenama merdėjimas, meilė, aistara, neapykanta ir mirtis.

Čia pasakojama apie šio šimtmečio pradžioje gyvenančias tris

seseris, kurių viena vėžio palies-ta, ir jų tarnaitę. Gražioje aplinkoje, dvaro rūmuose, kurie išdekoruoti įvairiais raudonos spalvos atspalviais, visos moterys rėdosi baltai ir laukia prie Agnes (Harriet Andersson) patalo jos mirties. Mirstančioji kenčia didelius skausmus. Seserys Karin (Ingrid Thulin) ir Maria (Liv Ullmann) ir Anna (Kari Sylwan), storulė pūstų žandų tarnaitė, lengvina besikankinančios skausmus, būdamos prie jos. Žaibišku skrodimu į praeitį (vaizdais norėta žiūrovui duoti daugiau jausminės informacijos, ne pasakoti turinį) sužinome, kad šios trys seserys mažai ką pasiekė vertingo savo gyvenime.

Karin išstetėjusi už pasenusio diplomato, kurio ji nekenčia. Maria suvengė savo gyvenimą su pliuskiu ir dabar pati veda patalą gyvenimą Agnes, palikusi namą, kurį nepatinka. Karin trečios rūšies akvarelinių paveikslų.

Seserys prisimena, kaip jos artimai draugavo vaikystėje. Vėliau jos nesugebėjo mylėti viena kitos. Tik Anna suima į glėbį kenčiančią ir ramina.

Ingmar Bergman, kuris surežisavo filmą, pastatė ir jam tekstą parašė, veda mintį: jei ničnieko nepadarai asmeniui per visą jo gyvenimą, ką gali jam padaryti, kai jis yra mirties patale?

Bergmano meniškums yra toks, kad jis tą mintį išplečia specialiuos regėjimo ir dramatiškumo efektuos, pagaliau sudarydamas įspūdį, kad žmonės nuolatos mums miršta kiekvieną akimirka, kai mes nesirūpiname jais, nieko nepadarome jiems.

Techniškai imant, Sven Nyk-vist fotografijos yra elegantiškai paprastos ir labai puikios.

Ketvertas moterų — nepaprastai didingos.

Filmas persunktas raudona spalva. Bergman pasisako, kad jis mano, jog kaip žmogaus kūne membrana yra raudona, taip ir jo siela, mirkstanti baimėje ir aistroje, yra raudonos spalvos.

Filme palinkstama į antgamtines gelmes: mirusioji prakalba (ar tikrai besiklausančios mano, kad jos girdi ją?)

Filmas, kaip visi gilumų mitai ar legendos, ar pasakėčios, ar net juokai, kurie yra kaip talismanai, kad tiesa nebūtų skausminga, pasibaigia simbolišku skaitmeniu trys. Mirusioji prašo gyvųjų pasilikti su ja. Karin atsisako. Maria pabėga. Tik Anna palieka. Tik ji pažįsta meilę. Ji viena vienintelė tiki į Dievą.

Mes matėme ją besimeldžiančią ryte. Mes sužinome, kad ji neteko dukrelės, bet atsidavė Dievo valiai. Ar Bergman pabrėžia Dievo buvimą savo filme, ar tai yra tiktai Annos tikėjimas? Filmas baigiasi scena, kuri rėžiančiai ir kartu susikertančiai krinta akysna: žiūrovas mato tą ketvertą moterų prieš keletą mėnesių, saulės spindulių nutviekstas, ir girdi Anną, skatančią iš Agnes dienoraščio:

— Aš jaučiu didelę padėką savo gyvenimui, kuris tiek man daug duoda.

Ir atima.

Filmas tik suaugusiems — virš 17 metų su rezervais.

MES TEBEMOKAM
6% už 2 Metų
Certifikatus
 (Minimum \$5,000)

5 1/4% už 1 METŲ CERTIFIKATUS (Minimum \$1,000)
 Open Mon 9-8; Tues, Thurs, Fri. 9-5; Sat. 9-1; Closed Wed.

SAINT ANTHONY SAVINGS

1447 So. 49th Court
 Cicero, Ill. 60650
 TEL. — 656-6330
 Joseph F. Gribauskas,
 Executive Secretary

FRANK'S TV and RADIO, INC.
 3240 SO. HALSTED STREET TEL. — CA 5-7252
 DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS
 RADIO IR STEREO APARATŲ. PARDAVIMAS IR TAIŠYMAS
 SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Philomena sako...

Taupymas yra šeimos pareiga. Įvairūs skelbimai masina visą šeimą pirkti ką nors naujo. Bet jei norite įsigyti namą, turėti pakankamai lėšų vaikų mokslui ar senatvei, laikas jau dabar pradėti taupyti.

Pinigai, taupomi Chicagos Taupymo ir Skolinimo bendrovės bet kokiame skyriuje, yra Federalinės valdžios apdrausti iki \$20,000.00.

5% Regular Passbook Account
5 1/4% 90 Day Passbook Accounts
5 3/4% \$1,000 or more Savings Certificate (1 to 2 yrs.)
6% \$5,000 or more Savings Certificate (2 to 10 yrs.)

CHICAGO ★★★★★

savings and loan association

6245 south western avenue 476-7575

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ 1973 METAIS

American Travel Service Bureau, vadovaujamas Walter Rask-Rasčiausko, 1973 metais organizuoja 12 turistinių ekskursijų į Lietuvą. Lietuvoje visos ekskursijos viešės 11 dienų — Vilniuj, Kaune, Druskininkuose ir Trakuose. Walter Rask-Rasčiauskas, pirmas pradėjęs vežti žmones į Lietuvą, tą darbą sėkmingai tęsia jau 12 metų. Po ekskursijos tvarkingai suorganizuotos vyksta sklandžiai.

Nr. 1 Gegužės 21 d.	15 dienų kelionė	IS CHICAGOS — \$750.00
Nr. 2 Gegužės 28 d.	16 dienų (su Leningradu)	IS CHICAGOS — \$798.00, IS NEW YORKO — \$700.00
Nr. 3 Birželio 3 d.	17 dienų (su Leningradu)	IS CHICAGOS — \$863.00, IS NEW YORKO — \$765.00
Nr. 4 Birželio 25 d.	15 dienų kelionė	IS CHICAGOS — \$815.00
Nr. 4-A Birželio 25 d.	21 dienos (su Roma)	IS CHICAGOS — \$980.00 (Jau užpildyta)
Nr. 5 Liepos 9 d.	14 dienų kelionė	IS CHICAGOS — \$825.00, IS NEW YORKO — \$725.00
Nr. 5-A Liepos 9 d.	21 dienos (su Roma)	IS CHICAGOS — \$980.00, IS NEW YORKO — \$880.00
Nr. 6 Liepos 15 d.	14 dienų kelionė	IS CHICAGOS — \$835.00, IS NEW YORKO — \$738.00
Nr. 7 Liepos 19 d.	14 dienų kelionė	IS CHICAGOS — \$825.00, IS NEW YORKO — \$725.00
Nr. 8 Rugpjūčio 1 d.	14 dienų kelionė	IS CHICAGOS — \$825.00
Nr. 9 Rugpjūčio 13 d.	21 dienos (su Roma)	IS CHICAGOS — \$980.00
Nr. 10 Rugpjūčio 22 d.	14 dienų kelionė	IS CHICAGOS — \$800.00, IS NEW YORKO — \$700.00
Nr. 11 Spalio 1 d.	15 dienų kelionė	IS CHICAGOS — \$720.00
Nr. 12 Gruodžio 19 d.	14 dienų kelionė	IS CHICAGOS — \$735.00, IS NEW YORKO — \$635.00

Prašome iš anksto pasirinkti Jums tinkamą kelionės datą ir registruotis, nes dalyvių skaičius grupėse ribotas. Įmokėjimas asmeniui \$100.00. Paskelbtos kainos — gyvenant dviese kambaryje; atskiras kambarys — \$85 papildomo mokesčio, ekskursijose su Roma \$100.00 — papildomo mokesčio.

ALL AIR FARES SUBJECT TO CHANGE AND/OR GOVERNMENT APPROVAL.

Visais kelionių reikalais prašau kreiptis į.

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU
 9727 So. Western Ave., Chicago, Ill. 60643
 TELEFONAS — (312) 238-9787

Taip pat paruošiamie kvietimus atvykti į Ameriką; teikiame informacijas kelionių reikalais į visus pasaulio kraštus, parūpiname vizas ir bilietus.

Nauji leidiniai

• Aloyzas Baronas, **ABRAOMAS IR SŪNUS**. Premijuotas romanas, laimėjęs "Draugo" šio žanro dvidešimt antrąjį konkursą. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1973 Chicagoje. Viršelis Kazio Veselkos. Knyga 206 psl., kainą 4.50 dol. gaunama "Drauge".

Labai gilioji praeiti pasiskendusi Abraomo sūnaus aukojimą Baronas perkelia į problemą, ar tėvas turi aukoti savo sūnų teisingumui. Jo įdomus paskojimas yra apie šlandieninę lietuvišką šeimą. Trijų kartų šeimos fonas, kuris daugeliui mūsų knygų skaitytojų pradeda darytis savas, sudaro sąlygas pasiekti intriguojančiam Barono pasakojimui.

Laisvindamasis nuo įprastinių mūsų visuomenės pažiūrų, Baronas savo personažus pasiekia didelių žmogiskų aukštumų. Jiems iškyla tokie klausimai kaip: ar asmeninė tiesa yra galiojanti; ar beprasmė, visuomenėje galiojanti, tiesa yra įpareigojanti. Senelis čia kovoja už žmogų savo anūko asmenyje. Barono nepatenkina pasakymas: vaikų lietuviška mirtis. Jis tėvų ir vaikų santykiuose mato kažką daugiau. Turėdamas prieš akis naują žmogų, jis susiduria su klausimu: ar vaikas neturi maištauti? ar tai nėra jo prasmės dalis? ar maištingumo trūkumas nėra dorinis trūkumas?

Žmogaus gyvenama tikrovė yra didelė realybė. Ji žmogų ir džiugina ir gsdina. Barono personažai yra atvirai jo veikimui. Tačiau kaip tik tuo savo atvirumu jie susiduria su klausimu: ką reikia aukoti — taiką ar vertybę? Kai paaukoji vertybę, turi ramius santykius. Kai paaukoji taiką — tenka kovoti už vertybę.

Čia Barono personažams iškyla klausimas, kuris kyla mūsų jaunajai kartai: ar bloga sukilti prieš blogi. Bet senimui šis klausimas taip pat yra savas, išgyventas pačios išeivijos pasirinkimu. Ji, sukilidama prieš blogi, yra pasirinkusi Odisejo likimą pasaulyje. Šia prasme, patys jaunieji triukšmadariai ir senieji konservatoriai apsižiūri sėdį prie to paties stalo.

Barono personažai susitinka su klausimu, ar ant molo stovi ta moterystė, kuri nesuyra ištikus ištikimybės krizei? Iš Barono personažų veiklos aiškėja, kad tiesa nėra tik lengvai pasiekiamas žodis, bet jis taip pat savyje daugelio žmonių likimą ir jų laimę.

Suvokdamas taip turtingu būdu žmogaus gyvenimą, Autorius, tarsi išsiganęs aukštumų, pažvelgia žemyn ir priartėja prie klausimo: ar ne geriau būtų, kad Dievas žmogų pastumtų veikti kuria kryptimi?

Tėvui sūnus ne kartą atrodo paprastas kvailys, tačiau tas kvailys turi daug gerų tėvo vertybių, kurių tėvas nematė, vėliau jas puikiai žino anūkas.

Baronas, veddamas savo personažus Abraomo aukojimo šešėlyje, nesigilina į religijos istorijos gelmes, bet į šeiminių šios misterijos problematiką ir klausia: ar kartais risti sūnų aukai nėra tas pat, kas jį išlaisvinti? Nesunku pastebėti, kad Baronas atsiskiria nuo Dewey auklėjimo pažiūros, kuri iš auklėtojo daro tik stebėtoją, žiūrintį kaip vystosi jo sūnaus galios.

Bet Baronas domisi ne tik anūku. Jam rūpi ir senelis. Kur gali senelis nueiti vakare, kai jo vaikai yra išlėkę iš lizdo? Kur gali pailsėti pensininkas, kai jis pavargsta ne nuo darbo, bet nuo ne darbo? Ar atvanga žmogui yra reikalinga tik tam, kad jis galėtų dirbti?

Baronas, nei pats neįsąsčius, savo svarstymais priartėja prie gilių religinės problemos. Tėvas,

susitikdamas su sūnaus neklusnumu, darosi panašus į Dievą, kuris yra žmogaus atmetamas. Tėvo tragika yra Dievo ir žmogaus santykių drama, suvaidinama dažnos šeimos ratelėje. Tai yra aukštosios tėvo studijos. Tėvas jose išmoka būti atmetu. Rečiau sūnus išmoka būti mylimu.

V. Bgd.

• **TECHNIKOS ŽODIS, 1972 m. Nr. 5-6.** Leidžia Amerikos Lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos Chicagos skyriaus Techninės spaudos sekcija. Vyr. Redaktorius: G. J. Lazauskas, 208 V. Naroma Ave., Addison, Ill. 60101. Techninis redaktorius: J. Slabokas. Administratorius: J. Sakalas, 7025 So. Rockwell St., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata 6.00 dol., studentams — 2.00 dol.

Naujo numerio turinys: **PLIAS** ir **ALIAS** suvažiavimas Washingtone ir rezoliucijos; Architektūrinis konkursas (pirmoji premija — arch. Jono Nalio projektas); Kubas ir Fermat Didžioji problema — rašo Jonas Tautvydas; Materijos prigimtis — rašo Andrius Ignaitis. Lietuvos aviacijos pirmieji; Mašinų gamybos problemos Kauno Politechnikos institute — rašo Henrikas Medekšas; Pasisakymas dėl arch. A. Būbio paskaitos — rašo arch. Jonas Stelmokas; Sukaktuvininkai; pagerbtas prof. S. Dirmantas; Zenonas Bačelis (rašo P. K. Lelis); Kazys Daugėla (rašo J. Gimbutas); Gyvenime ir veikloje — Chicago, Toronto ir Otavos skyriai; In Memoriam — a.a. Ksaveras Kaunas (rašo G. J. Lazauskas), a.a. Leonardas Reimeris (rašo V. Ivaškevičius); a.a. Mečys Sabanas, a.a. Andrius Rimka, a.a. Jurgis Kaunas; **PLIAS** ir **ALIAS** Centro valdybos žodis M. Krupavičiaus paminko konkursas.

• **LAIŠKAI LIETUVIAMS, 1973 m. vasario mėn. Nr. 2.** Lietuvių jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius: Juozas Vaišnis, S. J. Redakcijos ir administracijos adresas: 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636. Metinė prenumerata 5.00 dol.

Vasario 16-tos proga numerio vedamasis paskirtas gana graudžiam reikalui — mūsų vidaus "pilietiniam karui". Redakcija čia pagrįstai nurodo į situaciją, kuri vis dėlto turėtų kartą baigtis. Žurnale, be kita ko, sakoma: "Negalime susitarti ir pasiskirstyti pareigomis, nes visi norime būti vyriausi. Šalia savęs negalime pakelti ne tik didesnio, bet ir sau lygaus.

"Kiekvienam turėtų būti labai lengva suprasti, kokį įspūdį mes sudarome kitų šalių diplomatomas ar valdžios atstovams, jeigu vienos mūsų institucijos nariai įeina pro vienas duris ir prisistato, kaip vyriausieji ir vieninteliai lietuvių išeivijos atstovai, o beveik tuo pat metu pro kitas duris įsiveržia antrosios institucijos vadovai ir aiškina, kad tik jie turi teisę atstovauti lietuviams, ir dar jiems nepabaigus kalbėti, per trečiąsias duris įžygiuoja trečiosios organizacijos įgaliotiniai ir tvirtina, kad ne anie, o tik jie gali kalbėti lietuvių ir lietuvių vardu. Argi mes nesuprantame ir niekados nesuprasime, kad tokia veikla ir toks elgesys nėra jokia kova už Lietuvos laisvę ir už lietuvių tautos reikalus, bet pylimas vis daugiau ir daugiau sunkios žemės ant duobėje esančio karsto, kuriame yra užkalta Lietuvos laisvė ir nepriklausomybė!"

Dar vis toliau A. Paškus rašo labai šiuolaikinę studiją "Utopija ar chaosas" ir Feliksas Juzevičius jau vienuoliktą skyrelį žvelgia į meną — šiuo kartu rašydamas

apie dailę ir poeziją. "Laiškuose lietuviams" kas numeryje spaudinamą poeziją ši kartą vėl visa galva kilstelėjo aukštyn Danguolės Sadūnaitės eilėraščiai. Br. Krištanavičius toliau rašo apie jėzuitus nepriklausomoje Lietuvoje. Įdomūs įprastiniai skyriai: Šeima, Jaunimas, Knygos, Nuomonės, Tėvynėje, Kalba, Teatras. Numeris išpuoštas dail. M. Stankūnienės grafikos darbais.

• **M. Jučas, BAUDŽIAVOS IRIMAS LIETUVOJE.** Lietuvos Mokslų akademijos Istorijos institutas. Atsakingasis redaktorius istorijos mokslo daktaras V. Pašuta. Išleido "Minties" leidykla Vilniuje 1972 m. Leidinys 320 p.

Knygos įvade aprašoma literatūra ir šaltiniai, o po to visa studija suskirstoma į šiuos pagrindinius skyrius: Žemdirbystė Lietuvoje XVIII a. pabaigoje — XII a. pradžioje (34-81 psl.); Socialiniai santykiai (82-168 psl.); Laisvieji žmonės ir dvarininkų baudžiavos panaikinimo projektai Lietuvoje (169-246); Valstiečių ir miestelių ginčai su dvarų valdytojais (247-275). Pabaigos skyrelyje visos suminėtos konkrečios ir istorinės detalės lyg sutraukiamos į bendrąjį šios temos epochinį vaizdą, viską užbaigiant išvada: "Didelį ideologinį poveikį Lietuvos dvarininkams darė politinės ir idejinės Vakarų Europos srovės. Bet baudžiavos naikimo idėja kilo iš realių Lietuvos ūkio sąlygų. Mintis, kad dvaro turtą sudaro žemė ir jos vaisiai, o ne baudžiavinių ūkių skaičius, buvo jau nesuderinama su baudžiavos pagrindais. Ši mintis kilo ne iš karto, o pasiekus tam tikrą žemės ūkio intensyvumo laipsnį". Gale dar pridėta veikalas 25 psl. reziumė rusų kalba.

• **VYTIS, 1973 m. vasario mėn. Nr. 2.** Lietuvos Vyčių žurnalas. Redaguoja Loreta I. Stukas, 1467 Force Drive, Mount Airside, N.J. 07092. Metinė žurnalo prenumerata 4.00 dol. Administracijos adresas: Vytis, 1625 W. Marquette Rd., Chicago, Ill. 60636. Medžiaga spausdinama mišria. Tai anglų, tai lietuvių kalba. Ši kartą prisimenama Vasario 16-toji, rašoma apie lietuvių tautinius rūbus, pagerbiama Lietuvos generalinė konsulė Juzė Daužvardienė ir kt.

• Lietuvos mokslų akademijos **DARBAI, 1972 m. Nr. 3.** Serija A. Visuomeniniai mokslai. Leidinys 195 psl.

Numeryje yra kelios visuomeninių mokslų studijos, vertos dėmesio. K. Meškauskas ir M. Meškauskienė pateikia studiją, pavadintą "Lietuvos pramonė iki 1940 m." Pirmiausia autoriai suskirsto pramonę pagal Lietuvos teritorijos dalis dabartinės Lietuvai Maskvos nustatytose sienose: 1. Rytų Lietuvos pramonė, 2. Vidurio Lietuvos pietinės dalies pramonė, 3. Vidurio Lietuvos šiaurinės dalies pramonė, 4. Vakarų Lietuvos pramonė. Ir išvadoje — apibendrinimas. Studija parašyta gana objektyviai, naudotasi nepriklausomos Lietuvos, o rytinei daliai Lenkijos duomenimis. Nurodoma, kad svarbiausioji pramonė buvo sutelkta penkiose miestuose: Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose ir Panevėžyje. 1939-1940 m. juose buvo 45,472 dirbantieji, antra: G. Kiličevičienė, nors ir visai suglaustai parašytą, pateikia apžvalgą: "Vietos savivaldybių sudarymas Lietuvoje 1918-1940 m." Aprašomi nuo 1918 m. rudens žaimo seniūnijų, parapijų bei valsčių komitetų steigimas, kol dar nebuvo jokio savivaldybės įstatymo. Toliau aptarti visi savivaldybių rinkimo įstatymai, politinių partijų rinkiminis aktyvumas ir kt. Ne be ko, čia jau yra šiek tiek komunistinio prieskonio.

Trečia, tai O. Kuncienės aprašymas Pamušio (Varėnos raj.) pilkapių, kurie jau buvę pradėti tyrinėti 1889 m.

Ketvirta: V. Merkio studija, pavadinta "Lietuvos žemės ūkio

produkcijos eksportas 1861-1913 m." Eksporto duomenys apima dinamią poeziją ši kartą vėl visa galva kilstelėjo aukštyn Danguolės Sadūnaitės eilėraščiai. Br. Krištanavičius toliau rašo apie jėzuitus nepriklausomoje Lietuvoje. Įdomūs įprastiniai skyriai: Šeima, Jaunimas, Knygos, Nuomonės, Tėvynėje, Kalba, Teatras. Numeris išpuoštas dail. M. Stankūnienės grafikos darbais.

Penkta: D. Petkevičiūtė pateikia studiją, pavadintą "Mokslinis lygis L. Ivinskio kalendoriuose." Autorė ribojasi vien medicinos mokslo žiniomis Lietuvoje XIX amžiaus viduryje, kaip išdėstyta Ivinskio kalendoriuje. Išvadoje gi pripažįstama, kad liaudies švietėjas L. Ivinskis pirmasis ėmėsi populiarinti medicinos mokslą Lietuvos kaime.

Šešta: R. Steigvila rašo apie Teodoro Narbuto raštų leidimą, pradedant 1815 ir baigiant 1861.

Septinta: H. Saladžius duoda neva studiją, pavadintą "Trumpa lietuviškųjų buržuazinių istorijų emigrantų darbų Lietuvos tarybinio laikotarpio istorijos klausimais apžvalga". Autorius panaudojo labai daug lietuvių lietuvių išleisto literatūros. Jis gausiai aptaria pagal bolševikinę terminologiją "buržuazinių nacionalistų veikiančias organizacijas, esančias Amerikoje, Kanadoje, Vokietijoje ir Italijoje, finansuojančias knygų ir šiaip studijų leidimą. Bendrai Saladžius, naudodamasis laisvojo pasaulio spaudiniais, nebloginai žino, kas yra Vyriausias Lietuvos Išlaivinimo Komitetas, Lietuvos Diplomatinė Taryba, Lietuvos Laisvės Komitetas, Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, Amerikos Lietuvių Taryba ir visa eilė Lietuvos tyrimo, mokslo, literatūros ir kt. institucijų, veikiančių laisvajame pasaulyje.

Straipsnio pagrindinė mintis yra ta, kad jis, savo bolševikinę terminologiją, buržuazinius nacionalistus ir Lietuvos vaduotojams priklauso Lietuvos istorijos klasiškimą. Jis, rodos, prašyte prašo pripažinimo, kad 1940 m. Lietuvos valstybinį, kultūrinį bei ekonominį gyvenimą pakeitė Lietuvos liaudies komunistų partijos vadovauta, o ne Sovietų Rusijos Raudonoji Armija, okupavusi Lietuvą pagal 1939 m. Kremliaus — Berlyno sutartą agresiją prieš Lietuvą.

Be to, V. Černeckis nagrinėja

SOUTHWEST FEDERAL SAVINGS
for all your savings needs
3525 W. 63rd Street, Chicago
Phone — 436-4600

KOSTAS BUTKUS
Tel. PR 8-2781 (778-2781)
TVOROS, LANGAI, DURYS,
STOGELIAI, RINOS,
APKALIMAI (Siding)

IS MODELINIŲ NAMŲ BALDAI
30% iki 50% nuolaida
Galima pirkti dalimis ir išmokėtina
SOUTHWEST FURNITURE CO.
6200 S. Western — Tel. GR 6-4421

HIGH RATES

5% Per Annum
Passbook Accounts

PAID QUARTERLY — AT —

6% Per Annum
\$5000 or more
Certificates
2 year min.

BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASS'N
HIGHEST RESERVES
4071 Archer Avenue
Chicago, Ill. 60632
TEL — LA 3 - 8248
(West of California Avenue)

5 3/4% Per Annum
\$1000 or more
Certificates
1 year min.

5 1/2% Per Annum
Investment Bonus
Certificates

prof. J. Vabalas-Gudaičio etninę teoriją; K. Vosyliūtė — lietuvių kalbos lyginamųjų fraziologizmų sinonimus; K. Grigas — lietuvių patarlių ir priežodžių klasiifikavimą ir kt.

• **LAIVAS, 1973 m. kovo m. Nr. 3.** Religinio ir tautinio gyvenimo mėnesinis žurnalas. Leidžia Marijonų vienuolija. Redaktorius kun. J. Prunskis. Metams 4 dol. Adr.: 4545 W. 63 St., Chicago, Ill. 60629.

Šiame numeryje istorikė dr. V. Sruogienė rašo apie šv. Kazimierą, kun. dr. K. Matulaitis informuoja apie krikščionių vienybės pastangas D. Britanijoje. Dail. A. Tamošaitienė duoda gausios medžiagos apie lietuvių tautinius drabužius. Dr. J. Adomavičius atskleidžia, kokį ryšį turi pyktis ir pavaydas su sveikata. J. Daugailis duoda faktų apie vėlio garbintojus JAV-se. M. Pulauskas, MIC painformuoja apie neseniai mirusį br. J. Sinkevičių, MIC. Kunigas dr. J. Vaišnora, MIC pasakoja, kas naujo d.t. arkv. Matulaičio beatifikacijos byloje. Kun. V. Bagdanavičius, MIC skatina jausti su Bažnyčia. J. Pakštienė atskleidžia a.a. prof. K. Pakšto religinio gyvenimo šilumą. Metropolitano banko viceprezidentas A. Baliūnas duoda patarimus, kaip tvarkyti savo santaupas. K. Grigaitytė pradžią skaitytų dvimies savo naujais eilėraščiais. Duodama apžvalga lietuvių gyvenimo tėvynėje ir išeivijoje bei informuojama apie įvykius religiniame pasaulyje.

• **LIEPSNA.** Montrealio Lituanistinės mokyklos laikraštėlis, kurio išleidimo data 1973 m. vasario 16 d. Redag. Kristina Malškaitė. Jai talkina: Jūlytė Adomonytė, Vilija Povilaitytė, Vida

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGEJAMS

Daug sutapysite pirkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmaid. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois, 60629
Tel. PROspect 6-8998

WAGNER & SONS

Typewriters, Adding Machines & Checkwriters

Nuomėja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS

Virš 50m. patikimas patarnavimas
5610 South Pulaski Road
Phone — 581-4111

Morkūnaitė, Dalė Lukauskaitė ir Loreta Povilaitytė. Leidinyje pateikti mokinių prirašyti ir pripiešti puslapiai. Visko čia yra, ir rimtų svarstymų, ir juokų, ir mažųjų skyrius, ir galvosūkių ir mįslių. Štai vienas "Liepsna" juokelis. Marytė klausia Birutės: "Kodėl tu lupi svogūną, manai, kad obuolys?" "Tėvelis mane mušė. Aš noriu verkti" — atsakė Birutė (Regina Verbylaitė, 6 sk.).

VILNIUJE ISLEISTA KAZIO BINKIO IR ANTANO KLEMENTO POEZIJA

"Vagos" leidykla Vilniuje išleido mažo formato Kazio Binkio poezijos rinktinę "Lyrika" (dail. V. Žilius, 15,000 egz.). Pasirodė ir 18 a. poeto Antano Klemento eilėraščių rinktinė "Žemaitiška giesmė" (dail. A. Augaitis, 8000 egz.), redaguota V. Vana-

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai, pritaikinti paveikslams ir skelbimams, rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 So., Oakley Ave., Chicago
Tel. VIRginia 7-7258-59

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalais visas mūsų apylinkes. Dėkojame Jums už mums parodytą pasitikėjimą. Mes norėtum būti Jums naudingi ir ateityje.

Sąskaitos atpaustos iki \$20,000.00

Frank Zogas, President

5% All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

6% 2 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4470

Cosmos Parcels Express Corp.
Licensed by VNESHPOSYLTORG

Gerali pažįstama firma, kuri, per daugelį metų skubiai ir tiksliai patarnauja savo skaitlingą klientūrą, siunčiant

DOVANAS-SIUNTINIUS Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTONIJĄ, UKRAINIJĄ ir t. t.

GAVEJAS NIEKO NEMOKA.
TOKSTANČIAI KLIENTŲ PATENKINTI.
VISI SIUNTINIAI APDRAUSTI.
GARANTUOTAS SKUBUS IR TIKSLUS PRISTATYMAS.

Visuose mūsų skyriuose rasite didelį kiekį įvairių aukštų kokybės prekių prieinamomis kainomis.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.
affiliated with PODAROGIFTS, INC.

prima užsakymus dovanų pažymėjimams, automobiliams, šaldytuvams, televizorių aparatams, radijo transistrams, magnetofonams (tape recorders) ir daug kitiems dalykams, taip pat BUTAMS savo giminiams ir draugams gyvenantiems Lietuvoje ir Sovietų Sąjungoje.

Informacijų ir nemokamų katalogų prašykite mūsų vyriausiojoje įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.
488 MADISON AVENUE
Floor 21st
NEW YORK, N. Y. 10022
Tel.: (212) 758-1150/1

SKYRIAI:

NEW YORK, N. Y. 10003, 45 Second Avenue	AL 4-5458
NEW YORK, N. Y. 10011, 135 W. 14th Street	CH 3-2583
BOSTON, Mass. 02118, 271 Shawmut Avenue	LI 2-1767
BOSTON, Mass. 02127, 389 West Broadway	268-0068
BUFFALO, N. Y. 14206, 332 Fillmore Avenue	TL 6-2674
CHICAGO, Ill. 60622, 2222 West Chicago Avenue	BR 8-6966
CHICAGO, Ill. 60608, 3333 S. Halsted Street	WA 5-2737
CLEVELAND, Ohio 44134, 5879 State Road	884-1738
IRVINGTON, N. J. 07111, 762 Springfield Avenue	ES 2-4685
GRAND RAPIDS, Mich. 49504, 636-38 Bridge St. N. W.	GL 8-2256
HARTFORD, Conn. 06114, 200 Franklin Avenue	365-5255
LAKEWOOD, N. J. 08701, 241 Fourth St.	246-9274
LOS ANGELES, Calif. 90022, 960 S. Atlantic Blvd.	FO 3-8569
NEW HAVEN, Conn. 06511, 1329 Boulevard	AN 1-2994
NEWARK, N. J. 07106, 698 Sanford Avenue	LQ 2-1446
PASSAIC, N. J., 176 Market Street	373-8783
PATERSON, N. J. 07650 — 60 Broadway	GR 2-6387
PHILADELPHIA, PA. 19141 — 4925 Old York Rd.	TEL: 345-2028
PITTSBURGH, Pa. 15203, 1307 E. Carson Street	TEL: GL 5-9538
SAN FRANCISCO, Calif. 94115, 2078 Sutter Street	HU 1-2750
WATERBURY, Conn., 905 Bank Street	FI 8-1571
WARREN, Mich. 48092, 29200 De Quindre, 1/2 Block North of 12 Mile Road	PL 6-6746
WOODHAVEN, N. Y. 11421, 94-08 Jamaica Ave.	TEL: 751-6760/1
WORCESTER, MASS. 01610, 144 Millbury Street	TEL: 441-4712
YOUNGSTOWN, Ohio 44503, 309 W. Federal Street	SW 8-2868
IRVINGTON, N. J. 07111, 1082 Springfield Avenue	RI 3-0440
	874-6446

Kultūrinė kronika

Kęstutis Zapkus dvimetėje amerikiečių meno parodoje Corcorano galerijoje, Washingtone

Parodon, kuri atidaryta vasario 23 d., pateko dvyliką dailininkų su šimtu dvidešimt paveikslų. Tarp atrinktųjų yra Kęstutis Zapkus, kurio darbus aušrai įvertino sostinės dienraščio "Star" meno kritikas Benjamin Forgey sekmdieninėje laidoje (vasario 25 d., plačiau rasite skydame apie parodos dalyvius).

Kritiko nuomone, "Zapkus neabejotinai yra vienas iš parodos atradimų". Benjamin Forgey primena, kad jis jau yra turėjęs parodų New Yorke, bet nebuvo pagavęs laikraštinių dėmesio. Pagal tą kritiką, Zapkus paveikslai atsiremia į meno istoriją ir, ieškant pavyzdžių, būtų galima eiti ligi Monet. Šią tradiciją, — rašo toliau kritikas, — Kęstutis Zapkus prasmingai pratęsia.

Apibūdindamas paveikslus, B.

Forgey pastebi: "Tai d'elli, horizontalinė tapybos darbai, kuriuose susibėga trilypė d'orbe — tiksliai koncepcija, atitinkanti tiesioginumą ir turinio sudėtingumą." Esą pats dailininkas tai vadina "rapodine reginių orkestracija".

Baigdamas savo pastabas apie Kęstutis Zapkaus paveikslus, Benjamin Forgey sako: "Jie tau atsimoka už ilgesnį dėmesį".

Corcorano galerija laikoma antrąja po Nacionalinės galerijos Washingtone.

Jau susitarta su Corcorano galerijos vadovybe, kad rudenį, pasaulio lietuvių kongreso dienomis, ten bus suruošta lietuvių meno paroda. Šiuo reikalu su galerija sutarė kongreso ruošimo vietinio komiteto narė Dalė Lukienė.

Iš Lituanistikos instituto veiklos

Išrinktas naujas prezidiumas nuo š. m. sausio 1 d. pasiskirstė pareigoms šitaip: pirmininkas dr. Jurgis Gimbutas, vicepirmininkas Simas Sužiedėlis, sekretorius Vladas Kulbokas, išdėstininkas ir atstovas Chicagoje dr. Tomas Remeikis, narys ir atstovas Washingtone dr. Aleksandras Plateris.

Lituanistikos Instituto adresas yra pirmininko adresas: 119 Woodside Lane, Arlington, Mass. 02174, telef. (617) 646-6759.

Buvusiojo prezidiumo suplanuotas IV L. I. suvažiavimas numatytas Chicagoje š. m. lapkričio m. 22-25 d. kartu su II-ju Mokslo simpoziumu. L. I. suvažiavimo programinei komisijai sudaryti įvyko 10-ties asmenų organizacinis posėdis vasario 10 d. Philadelphiaje, V. Maciūnas namuose. Dalyvavo: iš prezidiumo T. Remeikis ir A. Plateris, skyrių vedėjas L. Dambriūnas, dr. K. Ostrauskas ir dr. J. Puzinas, L. I. nariai: dr. R. Šilbajoris, V. Trumpa, dr. Br. Vaškeičis. Pirmininkavo V. Maciūnas. L. I. pirm. J. Gimbutas buvo susižėdęs ir posėdį negalėjo atvykti, bet palaikė ryšį telefonu.

Dėl suvažiavimo turinio pasakyta, kad L. I. programa apimtų ir tas sritis, kurių skyrių institute nėra, pvz. menotyra, psichologija ir filosofija. Vyrtausioju koordinatorium pakviestas dr. prof. R. Šilbajoris, skyrių programų koordinatorių pakviesti: istorijos — Puzinas, kalbos — L. Dambriūnas, tautotyros ir kraštotyros — J. Gimbutas, literatūros — Br. Vaškeičis. Kitoms sritims numatyti dar 3 koordinatoriai, bet dar nesutarta. Kiekvienos srities ar skyriaus sesija būtų apie 3 valandas su 4 pranešimais. Istorijai manoma skirti laiko dvigubai, nes būsimi specialieji tema: Vėniaus 650 metų sukaktis. Lituanistikos Instituto programai skiriamas dvi dienos: lapkričio 23 ir 24.

Pagal statutą, Tarybos priimtą ir prezidiumo užprotokolotą vasario 17 d., kad ligšioliniai 8 skyriai apjungti į 6 skyrius, šitaip sutrumpinant jų vardus.

I. Kalbos skyrius, vedėjas L. Dambriūnas.

II. Literatūros skyrius, vedėjas J. Gimbutas.

IV. Spaudos ir bibliografijos skyrius, vedėjas J. Dainauskas.

V. Istorijos skyrius, vedėjas J. Puzinas.

VI. Teisės ir sociologijos skyrius, vedėjas D. Krivickas.

Buvusiojo Lietuvių išeivijos istorijos skyr. nariai perkeltami į Istorijos arba Spaudos ir bibliotekų skyrių pagal jų specialybes. Dėl to bus susitarta su tų skyrių vedėjais ir perkeliamaisiais nariais.

"Lituanistikos Darbų" III tomas yra spausdėjęs Brooklyne, N. Y. Jį redaguoja dr. Maciūnas.

Kas ką dėsto Chicag's pedagoginiame institute

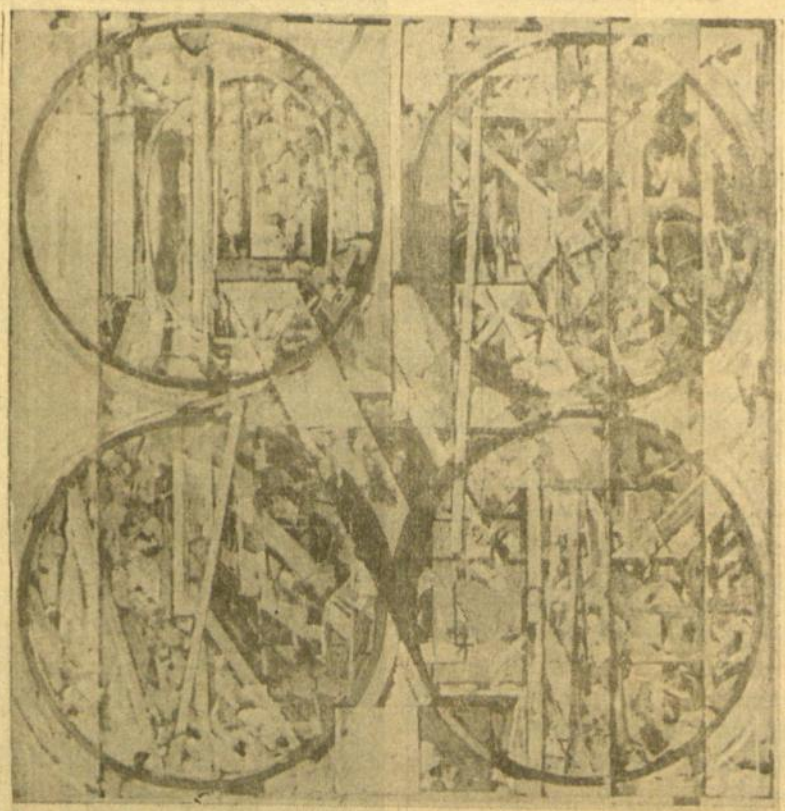
Pedagoginiam lituanistikos institute Chicagoje šiuo metu lietuvių literatūrą dėsto A. Šimaitienė, lietuvių kalbą kun. J. Vaišnys, Lietuvos kaimynų istoriją A. Dumbrienė, žurnalistiką kun. J. Prunskis, II rusų okupaciją ir Lietuvos ginkluotą rezistenciją — M. Rėklaitis, lietuvių liaudies pasaulėjautą — A. Šimaitienė, literatūros seminarą veda S. Petersonienė, Lietuvos kaimyninių kraštų istoriją — A. Dumbrienė ir V. Narutis, kursą apie lietuvių išeiviją ir Pasaulio lietuvių bendruomenę dėsto V. Kleiza, Lietuvos istorijos problemas — V. Liulevičius, tautybės sampratą ir tautinę individualybę — kun. V. Bagdanavičius, MIC, mokslinio darbo seminarą veda V. Liulevičius, bendrinės lietuvių kalbos kursą — R. Kinka, lietuvių literatūros dėstymo metodiką ir praktiką — A. Dundulis, lietuvių kalbos dėstymą nemokantiems lietuviškai — R. Kinka.

Jauną mirusį poetą prisimenant

Petras Karuža, poetas, žurnalistas, mirė 1933 m. kovo 15

Dailininkai V. K. Jonynas ir I. D. Grižė lietuvių dailininkų parodose Čiurlionio galerijoje proga praėjusią savaitę lankėsi Chicagoje. Čia juos matėme pokalbio metu "Draugo" redakcijoje. Iš kairės į dešinę: V. K. Jonynas, jo mokslo draugas kun. Vyt. Bagdanavičius, MIC, dailininkė I. D. Grižė ir Vytė Jonynas (iš Indianos).

Kęstutis Zapkus

Tapyba

d., taigi — prieš 40 m. Mirė tebedamas 27 m. Baigęs Vilkauskių gimnaziją, studijavo lietuvių ir prancūzų literatūrą, pedagogiką ir psichologiją Lietuvos universiteto Teologijos — filosofijos fakultete. Kurį laiką dirbo "Ryto" redakcijoje, vėliau — filmų tikrinimo įstaigoje. Šatrijos meno dr. jos narys. Bendradarbiavo Židiny, N. Romuvoje ir kituose žurnaluose. Jam jau mirus, iš spaudos išėjo jo eilėraščių rinkinys "Giesmės apie daiktus ir žmones", kurį redagavo B. Brazdžionis.

Neužmirštamas JAV lietuvių kultūrininkas

Sulaukęs 71 m. amžiaus, Brooklyne 1943 m. kovo 19 d. yra miręs kun. Antanas Milukas, vienas iš labiausiai pasidarbavusių spaudos srityje Amerikos lietuvių. Kfęs iš Krosnos valsč., Marijampolės apskr. Už lietuvišką veiklą išvartas iš Seinų seminarijos, žandarų persekiojamas nuvyko į Tilžę, kur dirbo Varpo ir Ūkininko redakcijose. Kun. A. Burbos kviečiamas, 1892 m. atvyko į JAV redaguoti Vienybės lietuvių. Išėjus teologinius mokslus, buvo 1893 m. išvėntintas kunigu. Studijas gilinio Friburge. Kunigavo eilėje lietuviškų parapijų.

Slapta platino draudžiamąją spaudą Lietuvoje. Su kitais klierikais sudarė varpininkų būrėlį, kuris pinigais ir raštais rėmė Varpą ir jį platino. JAV-se steigė lietuviškas bibliotekas. Daug pasidarbavo 1900 m., įrengiant lietuvišką skyrių Pasaulinėje parodoje Paryžiuje. Sukūrė Motinėlių draugiją, kuri šelpė studijuojančius lietuvius. Jo raštai buvo spausdinami Varpe, Apžvalgoje, Ūkininke, bet daugiausia spaudai pasidarbavo JAV-se, įsisteigęs spausdėję, leisdamas Dirvą, žvaigždę. Jis yra davęs išeivijos lietuviams apie 180 leidinių; spaudos reikalams yra savo

pinigo pridėjęs apie 100.000 dolerių. Įvertindama jo darbą, Lietuvos vyriausybė jį buvo apdovanojusi Vytauto D. ir Gedimino ordinais bei suteikusi pensiją. Apie kun. Miluko didelius kultūrinius nuopelnus yra išėjusi V. Mineigos paruošta monografija.

"Atlantic" žurnalo premijuotos novelės

"Atlantic" žurnalas skiria premijas už tame žurnale išspausdintas noveles. Šiame tokioms premijoms paskirtos autoriams Wallace Knight už novelę "The Way We Went" ir David Black už novelę "Laud". Pirmasis gavo 750 dol. premiją, novelė išspausdinta 1972 m. gruodžio mėn. numerį, o antrasis 250 dol., novelė išspausdinta 1973 m. sausio numerį.

Jaud'nasį dėl V. Mykolaičio - Putino

Literatūros prižiūrėtojai Lietuvoje stengiasi įsprausti istorijon sukaustotą poeto V. Mykolaičio-Putino portretą, vaizduodami jį kaip "ideologiniai apsišprendusį" sovietinio komunizmo gerbėją. Todėl juos ypač erzina išeivių pastangos atskleisti tėvynėje užtaisytuosius, "neovietinius" poeto dvasinio veido bruožus. Apie tai rašo Kostas Korsakas ("Literatūra ir menas", 1973. I. 20): "Vos mirus V. Mykolaičiui-Putini, užsienio emigracijoje lietuvių spaudoje ėmė kartkartėmis rodytis publikacijų, siekiančių kvestionuoti rašytojo idėjinio apsisprendimo nuosirdumą bei autentiškumą. Pasirodė net atvirų falsifikatų, priskiriamų jo plunksnai. Visi, kas gerbia Vinco Mykolaičio-Putino žviesų, jį atminimą, su panieka turi atmesti šias neagrįstas pastangas sumenkinti jo asmenybės taurumą". (ELTA)

Ir kompozitoriai griebiami

Po gausių ždanoviškų pamoklų rašytojams bei menininkams, pradedamos siauriau apibžrėti ir kompozitorių kūrybos ribos. Straipsnyje "Tiesių keliu" ("Lit. ir Menas", 1973. I. 13) Juozas Gaudrimas nurodo sovietinį patriotizmą ir proletarinį internacionalizmą kaip svarbiausius "Lietuvių tarybinių kompozitorių kūrybinio įkvėpimo šaltinius". Gaudrimas nusiskundžia kompozitoriais, kurie "žūt būt nori būti saviti, 'savarankiški', kartais nepajausdami, jog pasiduoda ne visai gerai svetimai įtakai". (ELTA)

Partinis prievazdas "Nemuni"

Gruodžio 12 d. Vilniuje, Rašytojų sąjungos valdybos prezidiumo posėdyje, L. Inis buvo patvirtintas "Nemuno" žurnalo vyriausiojo redaktoriumi. Tartasi ir dėl žurnalo "redkolegijos darbo pagerinimo". (Kauniškį žurnalą imta "tvarkyti" po praėjusių mė-

tų įvykių Kaune, Inii suteikiant partinio prievazdos vaidmenį). I Rašytojų sąjungos narius priimti: O. Miciūtė, broliai Povilas ir Petras Dirgelos ir S. Lipskis. Dirgėjų raštus pastaruoju metu išgyrė partiniai kritikai.

(ELTA)

Didysis prūsų sukilimas filme

1972 m. baigiantis išleistas naujas dviejų dalių plačiaekranis filmas "Herkus Mantas". Filma režisavo M. Giedrys. Jis tenio scenarijų, vaizduojantį paskutinį prūsų sukilimą prieš Teutonų ordiną. Mantą vaidina aktorius Antanas Šturna. Žiurovai Lietuvoje, be abejo, nepaliks nepastebėję paralelės tarp 13-jo šimtmečio teutonų agresorų ir dabartinių okupantų.

(ELTA)

DIDEJA PARAMA MENUI
JAV federalinė parama menams per paskutinius dvejus išdo metus padidėjo keturis kartus ir pasiekė 15 mil. dolerių. 1972 m. buvo panaudota 2 mil. dolerių finansuoti menininkų lankymąsi mokyklose, per dvejus metus daugiau kaip ketvirtis milijono buvo paskirta baletui reikams. Plečiant etninio meno veiklą provincijoje, 1972 m. panaudota tam reikalui 1.1 mil. dolerių. Literatūros reikalams, ypač finansuojant poezijos specialistų dėstymą mokyklose, buvo skirta 743,000 dol.

UŽSAKYKITE DABAR GERIAUSIĄ DOVANĄ Į LIETUVĄ SPECIALIŲ RUBLIŲ PAŽYMĖJIMUS

Su specialių rublių pažymėjimais jūsų giminės gali gauti viską, ką tik nori, už dalelę reguliarios kainos. Tai tas pat, kai jėiti į krautuvę su 100 dol. ir už juos gauti 200 dol. ar 300 dol. vertės prekių, o gal net daugiau. Specialių rublių pažymėjimus galima paversti į reguliarius rublius aukščiausiu kursu.

SU PILNA GARANTIIJA GREICIAUSIAS PATARNAVIMAS
Pažymėjimai pristatomi maždaug per tris savaites. Vieni spec. rublio kursas yra \$2.60.

TAS KURŠAS ADIJA VISKA. NEBA JOKIU KITU MOKEJIMU.
Gailte įsiųti kokią tik norit sumą.

VISOS KAINOS PAGAL NAUJĄ DOLERIO KURSĄ.
REIKALAUKIT MOSŲ NE. MOKAMO ILIUSTRUOTO KATALOGO

Užsakykite Dabar. Užsakykite tik per INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 East 23rd Street
Penktas aukštas
New York, N.Y. 10010
Tel.: 982-1530

LABAI SVARBU AUTOMOBILIAI
Tik trumpam laikui
GREICIAUSIAS PRISTATYMAS
MOSKVITCH 412 IE, \$3570.00 (Export model)
MOSKVITCH 408 IE, \$3285.00
ZHIGULI VAZ 2101, \$3520.00
ZAPOROZHETS ZAZ 968, \$2250.00

REIKALAUKIT SPECIALIAUS BIULETENIO SU AUTOMOBILIŲ PAVEIKSLAIS, APARMENTAIS, NAUDOTAIS ROBAIS

REIKALAUKITE MOSŲ SPECIALIŲ BIULETENIŲ.
MES TURIM 23 METŲ PATYRIMĄ SIAME BIZNYJE IR TAIP PAT TURIM TOKSTANCIOUS PATENTINTŲ KLIENTŲ.

PREMIJA VEŽIO LIGOS TYRINETOJUI

Jensen laimėjo tarptautinę Madonina mokslo premiją, duodamą Milane. Įvertinti jo tyrimai, Chicago universiteto hormono padedantieji nauju būdu susekti nų ir vėžio ligų specialistas E. vėžį moteryse.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

6% **5%**

Mokamas už dviejų mėn. (Certificate of Deposit) Minimum \$5,000.00
Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.
PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.
PIRMAD. ir KETVIRTAD. ... 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. ir PENKTAD. ... 9 v. r. iki 9 v. v.
ŠEŠTAD. ... 9 v. r. iki 9 v. v.

Laidotuvių Direktorai
MAŽEIK & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.
TRYS MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MAŠINOMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

PETKUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
— TEVAS IR SŪNUS —
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
2533 West 71st St. Telef. Grovehill 6-2345 6
1410 S. 50th Ave., Cicero Townhall 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

EUDEIKIS
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Laidotuvių Direktorai
Trys Moderniškos Koplyčios:
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas YArds 7-1741-2

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNUS
2314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-6672
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1219
4114-16 TEL. Hill, Ill. Southwest Highway, Palos Hills, ILL. 60465

PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-39

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmple 2-1003

SPYGLIAI IR ROYGLIAI

REDAGUOJA DR. S. ALJONAS

Rinkimai, patarimai ir padalinimai

Visi dabar kalba apie do'er'o kritimą. Taigi, jei jau doleris krinta, tai reikėtų tikėtis, kad ir priekis patarimams į Lietuvį fondą ir į Alto, L3 ir Vliko kassas. Bet neatrodo, kad toks nuostabus kritimas būtų. Krinta tai krinta, bet vis neprikrinta ir nuolat vienas ar kitas daro patarimus į kieno kepurę tautietis turi savo pinigų nukritinti.

Iš visų raštų atrodo, kad aukotojai yra absoliučiai niekam tikę, net nėra jokio mūsų veiksmų vardo girdėję ir net nežino, kur tą savo bereikalingą dolerį, kuris, taip sakant, jau baigia kristi, mesti. Iš visų patarimų atrodo, kad mūsų lietuviai visiškai prarado nuovoką ir nežino, kaip su savo tais krintančiais doleriais elgtis. Ir maloniausia, kad yra patarimų, kad yra pinigų daly tokių, kurie varganam lietuviui pasako, ką su tuo varganiesniu doleriu daryti. Bet, mūsų nuomone, tas padalinimas būtų daug efektyvesnis, jei patarėjas sušuktų: "Visi vaikai taip darykit, kaip tėvelis daro". Tai yra, sakau, duokit pinigų Altiui ir, kaip pavyzdį, trenkiu tūkstantinę į Alto kepurę, tegu tas doleris ten krinta. O kitas, kuris siūlo aukoti Bendruomenei, galėtų taip pat trenkti tūkstantinę į Bendruomenės, kad ir ne tokia sena, kaip Alto, kepurę, ir užkrėsti visus pavyzdžiu. Na, o kas liko, tai jau Vliko, tegu tas, kas liepia aukoti Vlikui, meta į Vliko 30 metų senumo kepurę. Taigi, patarimas būtų efektyvus ir tiesiog prirentkiančiai įtikinantis. Mūsų liaudis jau jau labai seniai kalbėjo, kad sauso niekas neklauso.

Be abejo, patarimai pinigų klausimu yra labai svarbūs, bet dar svarbiau patarimai žodžiu ar raštu. Juk gero patarimo net ir už pinigų nenupirksi. Tokį gerą patarimą davė V. Rastenis iš pavergtos Lietuvos atbėgusiam advokatui Z. Butkui. Girdi, Butkus bėgdamas turėjęs pasiklausti V. Rastenio, nes jis ir adresus visų ministerijų geriau žinąs negu

Butkus. Nors Butkus su tuo ir nesutinka, bet, jei jau Rastenis sako, tai turi sutikti, nes jo tokie siauri akiračiai būtų. Manoma, kad tu patarimų nebėgt Butkus tikrai paklausytų, jei, taip sakant, Vincentas pats nuvyktų į kolchozą pasoclenktyniauti. Mėžia, taip sakant, Vincelis mėslą Lenino garbei ir soclenktynėse dar pereinamą vėliavą laimi. Taigi, patarimas geras daiktas, bet pavyzdys dar geresnis.

P pinigų visiems reikia, doleris krinta, o į organizacijų kassas labai tekrina. Nenuostabu, kad visokių atsišaukimų į mūsų spaudos pusapius prikrito kaip lapų rudeni kokiame Lithuanian Plazoj, kurios lietuviai tuo vardu nesistengia vadinti. Žodžiu, rinkimai, patarimai ir padalinimai labai jau mūsųose reikšmingi,

Kosyginas kalbėjo net aštuonias valandas apie nuostabią Tarybų Sąjungos ekonominę pažangą, bei komunistinė šluota įsidėjusi šį piešinį su užrašu, kad vyrukams nuleido kaip tik tą padangą, kurioje sukišti vogti megztukai, visą tą prakalbą, anot Donelaičio, pavertė į nieką.

APIE GERAŠIRDĮ BROLĮ

— Jeigu aš gyvenčiau 100 metų, niekad negalėčiau užmiršti savo nevedusio brolio fantastiško gerumo. — Toronto dienraštyje "Star" rašo to laikraščio skiltininkas Gary Lautens.

Priežastis, kad jis to neužmirštų, esanti jo motina, kuri nuolat ir nuolat jam apie tai primenanti. Girdi, nei diena nepraeina, o motina jau skambina telefonu, primindama brolio gerą širdį ir vėliausia jo padarytą gerą darbą.

— Tu gal niekad neperpratai savo stebuklingojo brolio gerumo? Ir žinai, ką jis padarė dabar? — ji pridėjus. Keturiasdešimt penkerių metų mūsų vedybinių gyvenimo sukaucios proga jis prisitūmė mums čekį.

— Aš taip pat planavau parašyti čekį jūsų sukauciojai. — Bet jo šekis 1.000 dolerių, — pasiskubinusi pranešti motina. Kai aš atidariau laišką ir pamaciau tokios sumos čekį, aš nebesusivaldžiau ir verkiau iš džiaugsmo.

— Ką gi brolis laiške rašė? — mėginęs iškvosti Gary.

— Jis rašė trumpai, jog norėjęs šiemet mums padaryti siurprizą.

— Ką jūs darysite su tuo 1.000 dolerių? — užklaupęs motiną. — Ką tu tu nori pasakyti? — atsakiusi motina. — Aš norėjau žinoti, ar jūs leisitės kokion nors kelionėn, ar gal panaudosite tą tūkstantį kaip "down payment" naujam automobiliui?

— Mes negalime pasilaikyti tos tūkstantinės, — atšovus motina, — tai yra per daug iš vieno sūnaus. Jis gi negalys dalinti tokios vertės dovanas, nežiūrint, kad tai duodama ir tėvams. Vienok šitoks jo gestas tėvams jau vertas daugiau, negu pati tūkstantinė.

— Betgi čekį jau gavote? — Aš sudraskiau tą čekį į keturis gabalus, parašiau aiškutį su nuodirdžiausia padėka, įdėjau suplėšytą čekį ir pasiunčiau atgal.

— Jeigu jūs azaždėtumėte suplėšyti ir manąjį, aš jums pasiunčiau 2.000 dolerių surcos čekį.

Paruošė pr. al.

— Viengungis yra žmogus, kuriam nepasisekė apkabinti savo progos.

Lietuvių fondas turėtų apsidaryti

A. Laukaitis "Dirvos" 1972 m. 96 nr. viena lietuvių milijonierių pareklamavo: "Vieną vakarą buvau pakviestas lietuvių milijonieriaus, kuris, tur būt turtingiausias Kanadoje. Teko būti Australijos milijonieriu. Indijos ir Amerikos turtuolių, Vokietijos baronų namuose, bet tokį namą kaip turi tas lietuvis milijonierius, temaciau filmų ekranuose. Savi apartamentai vaikams, uošviams ir patiems savininkams su plaukimo baseinu, suomiška pirtim, stilingais salonais, valgomaisiais, kokteilių barais ir daug kitų širdžiai malonių keistenybių šį namą padarė man pasakų namu. Aš buvau milijonieriaus aptarnaujamas, kas sukėlė mardžiausią ir pasididžiavimą, kad ir mūsų lietuviai gali taip iškilti ir mokėti gyventi, ne amžintant ir visos lietuviškos aplinkos."

Ar nezaletų ten pasisukti dr. A. Razna, dr. K. Ambrozaitis ar kiti LF darbuotojai, ir būtų milijonas iš karto, nereikėtų iš ubagų po tūkstantį rinkinėti.

AKADEMINES MINTYS

"Bene plačiausiai švietimo uždavinius aptarė išmintingasis graikas Aristotelis (nemanau, kad jį kas nors sumaišytų su ponu Onasiu)..."

"O būtų gera utopinėse dauso se pirkti mėsa be pinigų ir valgyti niekad nesuvalgomą pyragą, eeh!"

Prof. Antanas Musteikis "Tėv. Žib.", 1973. II. 1.

INAUGURACIJOS

Lietuvis iš Wisconsinso sako: "Vienas tautietis "Drauge" rašo, kad neišsijuokite, skelbami patarimai prezidento ar kitų inauguracijas, ir pataria, ir tokias inauguracijas vykstant pasiminti žmoną, kad būtų su kuo pasikalbėti. Spyglininkai ir dyglininkai yra buvę visose inauguracijose. Ir niekadose ne nuobodžiauo, su žmona nereikėjo kalbėtis. Juk su žmona gali pasikalbėti ir namuose. Tokiose inauguracijose spyglininkai ir dyglininkai kalbėjosi su aukšto stono žmonėmis. Nusižiūri kurį nors įtakingą asmenį ir iš nebyčių užlipi ant kojos ar bakstelį į pašoną, o vėliau labai mandagiai atsiprašai, ir taip prasideda pokalbis. Vėliau jo ponutę iškvieta pašokti ir tuo būdu sueini į glaudesnį kontaktą. Žiūrėk, skiriantis toks ponas ir užkvičia skačiu ar stieku! D."

REKLAMOS REIKSMĖ

Meilė iš tolo

Senberniui įkyrėjo viengungio gyvenimas, ir jis padavė į laikraštį tokį skelbimą: "Gražioji nepažįstamoji! Man neužteko drąsos prašinėti jus autobuse. Bet nuo to laiko aš tik apie jus tegalvoju. Maldauju, pasigailėkite manęs. Laukiu skambučio arba laiškelio. Mano telefonas ir adresas..."

Skelbimo autorius gavo 700 laiškų, o telefonas nenutyla nei diena, nei naktį.

Rimta hausbė

Nairobi (Kenija) roplių drausinyje prie krokodilų tvenkinio kabo užrašas. "Lankytojai, kurių mėtys maisto atliekas į tvenkinį, bus priversti patys jas išgręžti".

Žmonės ir kregždės

JAV viršum vieno banko durų kregždė sulipdė sau liūdą. Greta jo tuojau atsirado didžiulė šviečia reklama: "Net ir kregždė pasirinko mūsų banką padėti savo kiaušiniams".

— Kada tik skolini pinigų draugui, silpnini jo atmintį.

Lietuviška mada

ROMUALDAS KISIELIUS

Tas neklysta, kas nedirba, o kas dirba, tą sudirba. Nors iš to mažai nauda, bet mada lieka mada.

Jeigu vienas kilt pradėjo, tai kiti tuoj duoda vėjo. Ir to vėjo siautime jį sumaišo su žeme...

AMŽIUS IR ĮVYKIAI

Sovietų Rusijoje buvo pranešta, kad atsirado kažkoks pilietis, turįs 190 m. amžiaus. Jį apstojo žurnalistai ir pradėjo klausinėti: — Gal tu atmeni carienės Kotrynos laikus, — paklausė vienas.

— Žinote, kai buvo spalio revoliucija, — pradėjo senis, bet jį tuoj žurnalistai pertraukė: — Mes tai žinome, gal gali papasakoti apie Napoleoną.

— Žinote, kai buvo spalio revoliucija, — vėl pradėjo senis, — Mes apie revoliuciją žinom.

— Šaukė korespondentai, — papasakok mums apie Krymo karą.

— Žinote, kai buvo spalio revoliucija, tai buvo toks žamyšis, kad jo metu man pridėjo šimtą metų, — paaiškino senis.

— Šunelių ir pataikautojų būna visokių rūšių, bet vienas dalykas jiems yra bendras, kad jie vizgina uodegas.

MAMA IR KARAS

Berniukas, pamatęs kine, kaip indėnai dažo veidus, paklausė tėvo, kodėl jie taip daro. Tėvas atsakė, kad jie ruošiasi kariauti.

Vakare berniukas pribėgo prie tėvo, šaukdamas: — Tėte, bėkime! Mama ruošiasi kariauti!

Kur tu šiandien rasi tokį lietuvių, kuris geruoju prisipažintų klystąs, o savo ideologinį ar ir asmeninį priešininką laikytų teisiu?

Br. Raila

NERA GENERACIJŲ SKIRTUMO

O senas žmogus savo nerūpestingumu gali jam priklausanti turtą paleisti vėjais nebogiiau negu jaunas.

Kun. V. Bagdanavičius

SPAUDOS APŽIŪRINĖJIMAS

— Nauja vairuotojų mada. "Valstiečių laikraštis" rašo: "Radviliškio rajone, Šeduvoje, pamatęs "Draugo" kolūkio laukininkystės darbininką S. Urboną su nuosavu "Zaporožietiu", atkakliai bebendantį užvažiuoti ant šaligatvio, iš karto supratau: lips į medį. Taip ir atsitiko. Porą ponesnių šiaip taip apvažiavęs, kai šoks į patį storiausią! Bet kur tu užlipsi, kai taip slėdu. Tik mašinos priekis į buldogo nosį tapo panašus.

Keista, bet lipi į medžius vairuotojų tarpe darosi populiariu. Lyg nebūtų kitų gamtinių kliūčių per kurias smagu su gerai išdresiruotu automobiliu šokinėti.

Švenčionių rajono prokuratūros vairuotojas M. Babičius "Moskovičiumi" lyg trečiuj peršoko per griovį (automatinis prokuratūros), ir jei ne tradicinis medis, būtų galėjęs gražiai užbaigti sudėtingą virą. Bet į medį lipi ir jam nepavyko.

EILĖS IR PREKĖS

Sov. Rusijos mieste stovi prie krautuvės eilė žmonių. Prišokęs prie vieno stovinčio, pilielis klausia: — Ką čia duoda, ką galima gauti?

— O, jeigu stosi priekyje visų, tai gausi ir nosį, o jei atsistosi užpakalyje visų, tai gausi venų išsiplėtimą. — paaiškino užklaustasis.

LIŪDNA DARBOVIETĖ

— Kur dirbi? — Metereologijos stotyje. — Patenkinta darbu? — Atvirai pasakius, ne. — Kodėl? — Gyvenam visą laiką vien spėliojimais.

PALTAI IR ZIEDAI

Lig šiol vis rasdavome laikraščiuose žinių, kad tie ir tie sumainė žiedus, bet dabar "Darbininkas" paskelbė žinią, kad "sumainė paltus". Esą "Darbininko" redakcijos šventėje vasario 3 Kultūros Židinyje paėmė prof. J. Stuko paltą ir paliko labai panašų kitą paltą, kuriame yra mašinos raktai. Prašomi visi apžiūrėti savo paltus.

AUTOGRAFAIS

Turtingas autografų kolekcionierius parašė žinomam vokiečių dailininkui Maksui Libermanui laišką, prašydamas parašyti keletą žodžių jo rinkiniui. Kolekcionierius gavo tokį atsakymą.

"Gerbiamas pone, ponas Libermanas pasirašo ant kiekvieno savo paveiklo ir piešinio. Autografų jis niekadęs neduoda. Ervinas Sulcė, sekretorius".

Po savaitės Libermanas susitiko autografų rinkėją viename baliuje ir paklausė: — Jūs, tur būt, pykstate ant manęs dėl laiško?

— Tiesą pasakius, iš pradžių supykau, — pareiškė jam autografų rinkėjas, — o tamstos laiškas, žinoma, imčiau į krosnį. Gaila gražaus laiško, — atsakė šypsodamasis dailininkas, — aš jį parašiau savo ranka, nes neturiu sekretoriaus.

PANAŠIOS SĄSKAITOS

Ūkininkas, kai pirkdavo automobilį, vis turėdavo mokėti įvairius priedus. Kartą automobilį pardavėjas užsinorėjo pirkti karvę parodomajam ūkiui pas savo klientą ūkininką.

Šis pasiuntė sekančią sąskaitą: viena paprasta karvė — 200 dol. Dvieju spalvų išorinis papuošimas — 45 dol. Specialus atrajimo pilvas — 75 dol. Vėliau sandėlio išturtinimo prietaisais — 60 dol. Keturi kranai, kiekvienas po 10 dol., viso 40 dol. Tikras karvės oda apmušimas — 125 dol. Automatiška vabzdžiams baidyti vėduoklė — 35 dol. Viso tik — 595 dol.

— Nepraleisk viso laiko, tik mylėdamas priešus, šiek tiek skirk laiko ir draugams.

— Daugiau jėgos ištiestoje rankoje, kaip suspaustame kumštelyje.

— Tikras draugas yra tas, kuris, kai tu iš savęs padarai kvailį, nemano, kad tu padarei ką nors pastovaus.

Taip mašiną ir medžius vaizduoja Vilniaus "Tiesa".

Seimyninis kritimas po pokalbio su žmona.